

La Sibil·la

LA REVISTA DE FORTIÀ

Número 22 - Juliol 2021

Guia de serveis

Telèfons i adreces d'interès

Ajuntament

Telèfon	972 53 40 69
Ajuntament	ajuntament@fortia.cat
Governació, Protecció Civil, Participació Ciutadana, Agricultura i Ramaderia	alcaldia@fortia.cat
Benestar Social, Sanitat, Ensenyament i Festes	ramona.heras@fortia.cat
Urbanisme, Esports, Habitatge, TIC	marc.rodrigo@fortia.cat
Hisenda, Cultura, Patrimoni i Turisme	pol.meseguer@fortia.cat
Medi Ambient i Joventut	joan.ventura@fortia.cat
Web Ajuntament Fortià	www.fortia.cat
Blog Ajuntament Fortià	www.fortia.cat/blog
Facebook Ajuntament Fortià	Ajuntament de Fortià
Twitter Ajuntament Fortià	@ajfortia

Brigada municipal	602 638 200
Dispensari mèdic	972 53 41 88
Escola Pública Teresa de Pal·lejà	972 53 41 49
Llar de jubilats	972 53 40 22

Emergències (telèfon únic)	112
Atenció ciutadana	012

Aeroport Girona-Costa Brava	972 18 66 00
Associació protectora d'animals i plantes	972 50 23 61
Consell Comarcal de l'Alt Empordà	972 50 30 88
Estació autobusos de Figueres	972 67 33 54
Farmàcia Núria Marcé	972 53 41 67
Gas butà Mallol Hermanas	972 50 31 03
Gas Natural	900 708 709 / 900 750 750
Hospital de Figueres	972 50 14 00
Hospital de Girona Dr. Trueta (Girona)	972 94 02 00
Hospital Santa Caterina (Salt)	972 18 25 00
Renfe (informació)	912 32 03 20

Horaris de serveis

Oficines municipals:

Dilluns, dimarts, dimecres i divendres
de les 11 h a les 14 h

Recaptació i gestió de tributs:

XALOC: Carrer Nou, 48 17600 Figueres
Telèfon: 972 501 365
altemporda@xalocgirona.cat

Serveis tècnics:

Dimecres de les 12 h a les 14 h

Deixalleria:

Dimecres de 9 a 13 h

Per anar-hi fora d'horari truqueu a l'Ajuntament
per demanar el codi del cademat.

Treballadora i educadora social:

Concerteu entrevista al 972 52 20 00
(Consell Comarcal de l'Alt Empordà)

NOTA: L'Ajuntament, com a editora d'aquesta revista no s'identifica necessàriament amb la opinió que expressen els articles signats.

Prohibida la reproducció total o parcial de la revista sense autorització prèvia.

ABS FIGUERES

DISPENSARI MÈDIC FORTIÀ 972 53 41 88

INFERMERIA: **Dolors Golobardes**

ATENCIÓ CIUTADANA: **Joana Garcia**

METGE: **Pedro Aparicio**

NOUS HORARIS (Juny 2019):

DILLUNS

Vila-sacra:
15.00 h - 17.00 h

Fortià:
17.30 h - 20.00 h

DIMARTS

Riumors:
10.00 - 12.00 h

DIMECRES

El Far d'Empordà:
8.00 h - 13.00 h

DIJOUS

Vila-sacra:
8.00 h - 13.00 h

DIVENDRES

Fortià:
8.00 h - 13.00 h

Telèfons dels altres centres:

Vila-sacra: 972 50 56 53
Far d'Empordà: 972 50 29 05
Riumors: 972 53 42 72
CAP Josep Masdevall: 972 50 23 64
CAP Ernest Lluç: 972 67 76 31

Per demanar hora programada trucar al **93 326 89 01** (cal tenir la targeta sanitària a mà) o per internet **programació de visites.gencat**.

Laborables fora dels horaris d'atenció podeu contactar amb el CAP Josep Masdevall o trucar al **112** per emergències.

Festius i cap de setmana podeu trucar a **112** per emergències o anar al Hospital de Figueres.

Sumari

Guia de serveis	2
Editorial	3
Activitats	4
Ensenyament	8
Entrevista	15
Medi ambient	20
Història	26
Racó de l'art	34
Club Esportiu Fortià	40
Parròquia	41
Salut	42
Gastronomia	43

La Sibil·la

LA REVISTA DE FORTIÀ - Número 22 - Juliol 2021

Edita:

AJUNTAMENT DE FORTIÀ

Producció editorial:
Gorbs Comunicació

Coordinació periodística:
Carles B. Gorbs

Entrevista:
Montserrat Segura

Correcció:
Maragda Caballero

Disseny i maquetació:
Martí Riu

Foto portada:
Centre Agrícola Social
Autor: Pol Meseguer Bell

Impressió: Impremta Pagès

DL: Gi-40-2001

Editorial

Arriba la Festa Major i amb ella comencem a deixar enrere un dels períodes més convulsos de la nostra història recent.

La millora de la situació sanitària permetrà gaudir de la festa en un format més similar al que estem acostumats. Les activitats infantils i juvenils, les visites, el teatre i els concerts ens han de permetre tornar-nos a trobar en un context distès, tot respectant la normativa indicada abans dels actes.

Després d'aquesta aturada social que ha provocat la covid-19, la festa ha de servir de tret de sortida perquè els pròxims mesos reiniciem socialment el poble, per restablir vincles i tornar a revifar l'activitat associativa, esportiva i cultural: tot allò que ens ajuda a trobar i refermar la nostra identitat com a poble.

Esperem que gaudiu de la Festa Major i de la lectura d'aquest nou número de la revista ple de ressenyes i aportacions de veïns i associacions.

Francesc, Ramona, Marc, Pol i Joan

Activitats

EL FORTIÀ MEDIEVAL

El 26 de setembre de 2020 es va visitar de nou el Fortià medieval, tot caminant pels carrers del poble. A causa de la bona acollida de les visites de l'any anterior es va repetir, i gent vinguda d'arreu de Catalunya (vint-i-dos assistents) va conèixer el nostre poble i el seu passat. L'activitat està emmarcada en el programa Espais Medievals de l'Empordà, que coordinen els consells comarcals de l'Alt i el Baix Empordà amb el suport dels ajuntaments. Aquest any, el 10 de juliol es va repetir aquest viatge en el temps per conèixer l'evolució de Fortià al llarg dels segles X a XV, com era i qui hi vivia.

JORNADES EUROPEES DE PATRIMONI

Per sisè any consecutiu Fortià va celebrar la festa del patrimoni cultural europeu. El dia assenyalat va ser el 10 d'octubre, una jornada ennuvolada i amb pluja que va complicar el desenvolupament de l'activitat. Tot i les inclemències meteorològiques, la visita guiada en bicicleta als masos i molins del terme, conduïda per l'historiador Pol Messeguer Bell, va permetre donar a conèixer a veïns i forasters el patrimoni cultural i natural que tenim al poble. Des de construccions aixecades a l'època medieval fins a masos construïts al segle XX, tot passant per camins i corriols plens d'història. Masos com la Borrassana, can Via, ca l'Amorós, el del Monestir, el d'en Dorra o els molins de la Garriga i de Fortianell són alguns dels elements destacats al llarg del recorregut.

ELS REIS DE L'ORIENT

Un any més, la comissió de Reis i el Consistori van posar en marxa un pla perquè tots els nens i nenes poguessin entregar la carta a la bústia reial i veure Ses Majestats, els Reis d'Orient. El dia 5 de gener, els Reis van arribar a Fortià passades les set de la tarda amb la seva carrossa i una comitiva de patges. A causa de la covid-19 van passar casa per casa a saludar i donar un detall als nens i nenes del poble. Tots els nens els esperaven emocionats a les entrades decorades de cada casa i amb la llum dels fanalets.

La comissió agraeix la seva col·laboració a tots els que fan possible aquesta arribada i anima a qui hi vulgui participar a sumar-s'hi per tal de poder anar celebrant i compartint aquesta màgia, il·lusió i esperança durant molt de temps.

DIA MUNDIAL DE LA POESIA 2021

Com en els darrers anys, vàrem tornar a celebrar el Dia Mundial de la Poesia el 21 de març, però amb la participació virtual dels rapsodes a través de les xarxes socials de l'Ajuntament on podeu escoltar els poemes escollits pels nou participants. Es va fer una crida al poble amb cartells i a les xarxes socials perquè qui volgués enviés vídeos amb la lectura de la poesia triada. Si bé l'any passat es va celebrar al Centre Agrícola Social, enguany es va decidir fer-ho en aquest format a causa de la situació epidemiològica. L'any vinent de ben segur que podrem tornar a celebrar-ho al Centre amb tots els ets i uts i gaudint del patrimoni literari del nostre país i del munt de llengües que es parlen a Fortià.

TEATRE

Amb la millora de la situació sanitària el teatre ha tornat a l'escenari del Centre Agrícola Social. El dia 13 de juny la companyia La 113 va representar *13 i dimarts*, una comèdia de Jean-Pierre Martínez. La tornada va tenir molt bona acollida amb l'assistència de quaranta espectadors que van riure i gaudir d'una obra fresca en un dels dies més calorosos de l'any. Els mesos vinents, com també durant la Festa Major, el teatre tornarà a fer acte de presència al *Centru* i la programació tornarà a ser estable i periòdica. També esperem amb moltes ganes que el grup de teatre de Fortià estreni la seva nova obra i la cultura vagi arrelant amb més força a Fortià.

WORLD OF DESIGN

Euro Mobile
de bru

MOBILIARI I COMPLEMENTES

+34 972 503 962
+34 972 503 966
www.euromoblebru.com
info@euromoblebru.com

Ctra Figueres - Roses, km 33,5
17469, Fortià (Girona)
Apartar de correus, 170
17487 Empuriabrava

ARIDFORM MIQUEL

àrids, reciclats i formigó

Camí St. Pere, S/N-17469 - Fortià / 872 004 205 / 629 12 6413

planta@aridformmiquel.com / formigo@aridformmiquel.com / www.aridformmiquel.com

Nous amics i amigues amb activitats molt xules

L'Espai Jove de Fortià és un espai dedicat als joves i les joves del poble que els serveix com a lloc de trobada per compartir experiències, inquietuds, fer xarxa d'amistats i dur a terme activitats i projectes. L'Espai disposa de la figura del dinamitzador que té la funció de proposar activitats, dinàmiques, xerrades formatives, idees engrescadores, escoltar els joves, intentar fer realitat les seves propostes i treballar de forma conjunta per fer de l'Espai Jove un lloc referent per al jovent.

Des de mitjans de juliol el poble disposa de Cau Jove, destinat a infants d'entre 8 i 10 anys i d'Espai Jove, per a joves d'entre 10 i 14 anys.

Hem anat a visitar el Cau Jove i l'Espai Jove i els hem preguntat sobre la seva experiència. Els joves del Cau Jove amb els quals hem parlat han estat la Laura Macau, l'Eva Coebera, en Jordi Brugués, en Quim Müller, en Guillermo Minquinta i en Jeroni de la Fuente. Per altra banda, els joves entrevistats de l'Espai Jove han estat la Neus Crumols, la Laura Brugués, la Jana Vidal, en Lluç Geli, en Dani Rodríguez i l'Eduard Morillas.

Davant la pregunta, *Què t'ha portat a venir al Cau/ Espai Jove?*, ens han donat diversos motius com, per exemple, que és un bon espai per sortir de casa, fer activitats a la tarda i combatre l'avorriment o evitar estar mirant la televisió. També per divertir-se i passar una bona estona amb els amics, les amigues i el monitor. Per últim, han fet incís en com el Whatsapp de Fortià ha estat un element important per donar a conèixer l'Espai Jove.

La segona pregunta que els hem fet ha estat: *Què us agrada més del Cau/ Espai Jove?* Els participants del Cau han coincidit molt amb les seves respostes i és que allò que més els agrada són les activitats que s'organitzen i que poden fer-les amb els seus amics i amigues. Els joves i les joves de l'Espai, tot i que han coincidit amb el Cau, han posat en rellevància la gratuïtat de les activitats, que poden venir sempre que vulguin i que a l'Espai disposen d'ordinadors que poden utilitzar.

La tercera pregunta ha sigut si han fet nous amics i amigues o, si pel contrari, ja es coneixien prèviament. Tant els i les participants del Cau com de l'Espai ens han fet saber que, com que tots i totes són alumnes de la mateixa escola, ja es coneixien prèviament d'haver vingut a l'Espai.

Per acabar aquesta petita entrevista els hem fet una última pregunta: *Què li diries a un jove per convèncer-lo perquè vingui?* Les respostes han estat molt unànimes. Els i les participants, per animar a nou jovent a venir al Cau/ Espai, els dirien que és molt entretingut, que podran fer nous amics i amigues i que de ben segur que es divertiran molt, ja que les activitats que es fan són molt 'xules'.

CONTACTA AMB L'ESPAI JOVE:

 [instagram.com/espaijove_fortia](https://www.instagram.com/espaijove_fortia)

 espaijovefortia@gmail.com

 www.fortia.cat/joventut/espai-jove-de-fortia/

FRUITES

HURTÓS

Ctra. Nacional II Km 9-A - Hostalets de Llers

TEL: 972.505.676 | info@fruiteshurtos.com | www.fruiteshurtos.com

La covid a l'escola

La covid-19 ha afectat en quasi tots els aspectes de la nostra vida, i l'escola no ha sigut cap excepció. En aquest article us explicarem quins canvis hi ha hagut aquest darrer curs presencial 2020-2021 i com aquests canvis s'han viscut per part d'alguns alumnes de l'escola, tot i que ja durant el 2n i 3r trimestre del curs 2019-2020 es van haver de realitzar les classes en línia a causa de la pandèmia.

A l'inici del curs 2020-2021, el Departament d'Educació va establir un protocol per tal que es pogués obrir les escoles amb la màxima seguretat possible i així poder tornar a fer les classes presencials. Però, com ens ha afectat la covid-19 en l'àmbit escolar? Com ho hem viscut alumnes i mestres?

Segueix llegint i trobaràs tots els canvis fets a l'escola Teresa de Pallemà el curs 2020 - 2021.

Canvis i mesures

Per garantir la màxima seguretat i evitar que es barreassin moltes persones alhora, es van haver d'establir els diferents grups estables (grups bombolla) de tota l'escola, alumnes i mestres. Així, es van configurar els grups, cada grup tenia unes aules assignades i cada alumne la seva pròpia taula.

Es van establir portes separades d'entrades i sortides. Infantil i cicle inicial (1r i 2n) entrava per la porta del porxo i cicle mitjà i cicle superior per la porta del mòdul. També hi havia hores diferents d'entrada i sortida per a cada cicle. Per entrar a l'escola et mesuraven la temperatura corporal i et desinfectaven les mans amb gel hidroalcohòlic. Quan entràvem a la classe ens tornàvem a desinfectar les mans, anàvem amb mascareta tota l'estona.

També es va augmentar la neteja i desinfecció per part de l'Ajuntament, als migdies es netejaven i desinfectaven lavabos, poms de les portes, baranes de les escales... tot allò d'ús habitual.

Durant aquest temps, hem pogut veure varietat de mascaretes. N'hi havia de molt diferents, les FFP2 que són les que protegeixen més, les quirúrgiques i les de tela. De tots els colors i dibuixos...

El pati també estava dividit per diferents zones i cada quinze dies ens canviàvem per no estar sempre en el mateix pati.

No es podia esmorzar al pati per evitar que les mascaretes es barreassin i així estar en el nostre lloc a l'hora d'esmorzar amb els espais oberts. Així que l'hora d'esmorzar ho fèiem deu minuts abans de sortir al pati amb l'aula ben ventilada (finestres i portes obertes), això sí, cadascú amb el seu cicle i amb la distància de seguretat i recordant que abans d'esmorzar ens havíem de rentar les mans.

Quan entràvem a qualsevol aula sempre ens desinfectàvem les mans, i també quan utilitzàvem el material de l'escola com ordinadors, tauletes, que sempre desinfectàvem amb gel hidroalcohòlic.

DISSENY GRÀFIC
PÀGINES WEB
RÈTOLS
PUBLICITAT EXTERIOR

C/ Far d'Empordà, 8 | 17469 | Fortià
T/F. 972 53 40 03 | M. 667 03 34 28
info@factorycomunicacio.com
www.factorycomunicacio.com

Nosaltres hem viscut aquesta experiència com una oportunitat per aprendre a apreciar els petits detalls

Per tal que hi hagués una correcta ventilació, s'havia d'estar 10 minuts amb les finestres obertes cada hora, fes bon o mal temps. La ventilació ha sigut molt important per evitar contagis.

Les sortides s'han hagut de realitzar a prop del territori, ja que d'entrada, segons el Departament d'Educació, no es podien barrejar grups en un mateix autobús. Però, finalment, aquest darrer trimestre, amb les bones dades sobre l'evolució de la pandèmia i amb molta de la gent vulnerable vacunada, aquestes restriccions van canviar i ens han permès gaudir de les tan desitjades colònies que el curs passat no es van poder realitzar.

Opinions dels alumnes

La covid-19 ha afectat en diferents aspectes, però els alumnes, majoritàriament, han dit que els ha afectat el confinament municipal, el fet de no poder veure els amics ni tampoc viatjar. També hi ha opinions sobre la mascareta i com afecta el seu ús diari, ja que no els és agradable. I no només parlem de mesures de seguretat, perquè molts alumnes s'han queixat dels deures durant el confinament pel "Classroom" (una plataforma digital a través de la qual hem fet videoconferències i hem dut a terme tasques).

Les mestres han opinat, no només per a les coses personals i professionals, sinó que també dels aspectes

econòmics, ja que hi ha moltes botigues, cafeteries, restaurants, professionals de tota mena... que estan sense treballar o tancades. Però no ho veuen tot dolent, ja que diuen que aquesta pandèmia ens ha servit també per aprendre coses o, si més no, per aturar-nos i tenir moments de reflexió.

Nosaltres hem viscut aquesta experiència com una oportunitat per aprendre a apreciar els petits detalls, com pot ser una volta al poble amb la família, abraçar-nos o anar a dinar a casa l'àvia. És una oportunitat per valorar la importància d'estar junts i de mantenir una bona higiene. Però no hem d'oblidar que hi ha hagut milers de morts a tot el món, i els efectes econòmics són, i seran, devastadors. La covid-19 és dolenta.

Ens agradaria saber com serà aquest futur tan proper, ens n'oblidarem i tornarem a la nostra normalitat de fa dos anys? O alguns dels canvis introduïts per la covid han vingut per quedar-se?

Laura Brugués i Neus Crumols

Agustí Herrero

**INSTAL·LACIONS I REPARACIONS
DE LLUM, AIGUA, GAS, CALEFACCIÓ I PISCINES**

Reina Sibil·la, 12 · 17469 FORTIÀ (Girona)
Tel. 972 53 41 71 · Mòb. 639 36 70 55 · herreroagusti@gmail.com

Detergents

C/ Corral Roig, 4 - Tel. 972 53 40 70
17469 Fortià

Les activitats en un curs peculiar

Ja estem a la recta final d'aquest curs tan peculiar... quantes coses noves hem après i ens hem hagut d'adaptar: grups bombolla, rentat de mans freqüent, mascaretes, entrades esglaonades... però ens n'hem sortit i amb molt bona nota! No hem tingut cap grup confinat, això és un bon treball d'equip!

Ara us animem a gaudir del vostre temps lliure: trobades amb amics i amigues, sortides amb bicicleta, castells de

sorra, banys a la piscina i un munt d'activitats més per gaudir d'aquestes vacances ben merescudes! Ens tornem a veure al setembre amb les piles ben carregades i un munt d'experiències estiuenques per recordar i compartir.

Però, abans, una petita pinzellada d'algunes activitats que hem fet durant el curs, sempre respectant la normativa covid, però, així i tot ja veureu que ens ho hem passat d'allò més bé! Bon estiu a tothom i a reveure!

CASTANYADA

Com a bona tradició catalana, no podem deixar de celebrar-la, ens hem adaptat a la situació i aquest any hem gaudit igual de danses i castanyes en grups bombolla!

BICICLETADA i PSICOMOTRICITAT SOBRE RODES

Tota l'escola ha gaudit de diferents activitats esportives, totes sobre rodes. Els més petits es van quedar a l'escola i els més grans van sortir a pedalar per diferents itineraris de la comarca.

NADAL

Patges

Tot i que no sabíem si vindrien amb mascareta, si ens farien un vídeo trucat o simplement ens demanarien la carta en format digital... finalment no s'han volgut perdre venir a visitar-nos i recollir les nostres cartes com havien fet sempre!

El tió

I sabeu qui ens vam trobar un dia en sortir al pati? El vam cuidar i ben alimentar, i l'últim dia ens va ben cagar!

KAPLA

Mai no hauríem pensat que amb unes simples peces de fusta podríem arribar a fer unes obres arquitectòniques com la Torre Eiffel o la muralla xinesa.

CARNAVAL

El rei Titus va arribar puntual com cada febrer i les consignes de tota la setmana ens va manar. I per acabar el divendres: balls, disfresses i molta xerinola.

CROS

Per primera vegada, tota l'escola va participar en el circuit de cros adaptat a cada nivell. Ens van fer suar de valent i esperem poder tornar a repetir el curs que ve.

PASQUA

Easter Egg Hunt

Les tradicions angleses ens agraden, sobretot si tenen a veure amb la xocolata. Quants ous vam trobar i llavors vam poder menjar! "HAPPY EASTER!"

La mona

A la tarda, tot l'alumnat va fer de pastissers i pastisseries, quins artistes que esteu fets! Va quedar una mona exquisida i d'allò més bonica.

Ensenyament

SANT JORDI

El divendres 23 d'abril vam celebrar la diada amb diferents propostes, totes relacionades amb llibres, roses, dracs, poemes... A la tarda vam llegir els poemes guanyadors del concurs dels jocs florals, felicitats a tot l'alumnat pels magnífics escrits!

COLÒNIES

La setmana del 10 al 14 de maig, per torns, tota l'escola va anar al Casal de l'Albera de la Jonquera. Allà vam poder gaudir de l'entorn privilegiat envoltats de natura i vam dur a terme moltes activitats: excursions, disco, holly festival, construcció de cabanes, tir amb arc, fang, jocs de nit, cursa d'orientació...

Marisol
CENTRE DE BELLESA
972 53 40 31
661 27 44 78
c/Major, 13 - 17469 Fortià

DAVID
QUIROMASSATGE TERAPÈUTIC I ESPORTIU
c/ Reina Sibil·la, 14 · Tel. 972 53 42 93 · mòbil 679 48 60 41
17469 FORTIÀ (Alt Empordà)

**L'ASSECADOR
DE L'EMPORDÀ**

Compren blat, ordi, triticle, civada, pèsols i blat de moro.
Assecat de cereals: blat de moro, colza, ordi i blat.
Rebem mercaderies per compte d'Esporc.
Recepció de colza i girasol per compte de Agrosalvi i Borges.
Compren userda, totes qualitats, bala rodona i quadrada.
Emmagatzemem i garantim la qualitat dels cereals.

Telèfons: 639 316 615 (Pere) 659 904 061 (Magatzem)
Email: pereassegador@hotmail.com

Comiat de l'escola

Quin gran repte portar la direcció de l'Escola Teresa de Pallejà, i quina oportunitat que he compartit amb tots vosaltres.

Amb treball en equip, ho hem anat aconseguint. Crec que com a mestra he après molt d'aquesta gran experiència: de les nenes i els nens de l'escola, de les companyes i companys, de les famílies... Ha estat un plaer compartir aquesta escola amb tots vosaltres. M'emporto molts records, sobretot d'alegries, també algunes desavinences, grans moments i d'altres no tan bons... amb tot i això hem aconseguit cada any anar endavant i créixer com a escola. Desitjo que tots aquests esforços hagin contribuït a millorar l'escola i que tothom s'hi hagi sentit com a casa.

És hora de dir adéu. Me'n vaig a fer de tutora en una altra escola. Marxo contenta i agraïda d'haver pogut tirar

endavant l'Escola Teresa de Pallejà amb el mèrit de tot el col·lectiu de persones que conforma aquesta escola: dels alumnes i les famílies, del personal de serveis, dels/les mestres, de l'AMPA que voluntàriament heu participat en les activitats escolars i de l'Ajuntament que sempre està pendent de millorar l'escola. Tots i totes, junts, feu possible l'escola de Fortià: el meu agraïment a tots vosaltres.

Desitjo molta sort al nou equip directiu. L'escola queda en molt bones mans.

Una abraçada a tothom.

Mar Martí Rovira

GUARDERIA CANINA
SERVEI VETERINARI 24 HORES
SERVEI A DOMICILI

Regina Plaza
DIRECCIÓ

Urb. Vinys Gran Parcela 172
FORTIÀ 17469 (Girona)
Tel. 972 53 43 81 Mov. 646 85 31 56
Nuclí Zoològic G/2020/001
regina.caniniwen@hotmail.com

Un any diferent des de l'AMPA

Mascaretes, hidrogel, termòmetre, grups bombolla, esmorzars individuals, separacions al pati, quarantenes, confinaments, PCR... tot això és compatible amb extraescolars, castanyada, loteria, calendari, carnaval, reunions, fotos de grups, concursos de pessebres, regals als socis i als alumnes de 6è que ens abandonen...

Podem barrejar-ho tot això? Normalitat *versus* nova normalitat. Doncs sí!!!

L'AMPA de l'Escola Teresa de Pallejà de Fortià ho hem aconseguit! No és molt mèrit, perquè moltes altres AMPA també, però entre tots ens hi hem hagut d'expressar una mica més el cervell que altres anys.

Reinventar-se o morir deien, no? Doncs entre tots ens hem reinventat i hem trobat una nova manera de fer les coses, ni millor ni pitjor, diferent.

Vam iniciar el curs amb incertesa, no teníem gens clar, com tothom, cap on ens portaria tot plegat, ni si entrariem en confinaments continus. Ja no depeníem de nosaltres mateixos ni de l'escola per fer les coses, depeníem del PROCICAT... Gran desconegut i gran dictador en les nostres vides des de fa més d'un any!

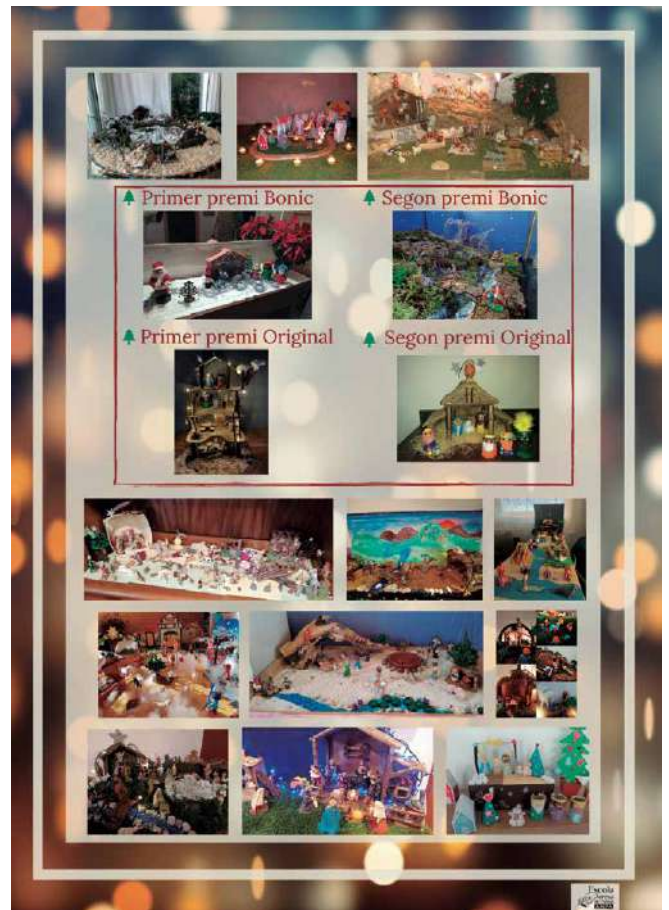
És un any del qual no podrem tenir grans imatges per al record d'esdeveniments on apareguin els nostres fills, però segurament el recordarem sempre.

Des de l'AMPA, primer de tot vam reduir la quota als socis, ja prevèiem que no podríem fer grans coses, i que algunes de les nostres famílies havien rebut una sotragada econòmica per culpa de la covid-19, però no volíem que cap es pogués quedar sense pertànyer a l'AMPA.

S'han dut a terme coses més individuals en l'àmbit d'associació: la loteria, el calendari, les fotos de grup, els regals dels socis, els detalls i el sopar als alumnes de 6è o un esmorzar especial de final de curs que substitueix la festa final. I participar quant al material amb les activitats col·lectives que organitzava l'escola: la Castanyada i el Carnaval.

També hem pogut mantenir les extraescolars d'escacs i francès, respectant en tot moment les distàncies i els grups.

Com a novetat: el concurs de pessebres en línia! Vam proposar un concurs de pessebres en el qual van participar setze famílies. Aquest concurs tenia dues categories i dos premis a cada categoria: el més original i el més bonic.

Poca tasca hem pogut fer aquest any, però esperem que el pròxim curs sigui diferent i guanyi la normalitat! Com a punt positiu i a recordar durant aquest curs, no hem tingut cap grup confinat i hem pogut passar "llegers" dins una pandèmia global. Les famílies i les mestres de l'Escola Teresa de Pallejà hem fet les coses bé! Moltes gràcies a tots els que heu confiat un any més amb aquesta junta!

Molt bon estiu i fins ben aviat.

Vida d'emmarcadors

En Benjamí Masplà és de Sant Climent, i la Rosa Nicolau, de can Nicolau de Fortià. Han fet equip a la feina i a la vida; al cap de poc de ser casats, van parar-se pel seu compte a Figueres, a l'empresa Marcs Benjamí. El 2019, van decidir jubilar-se i, això, també ho van fer junts. Des de llavors, gaudeixen d'una merescuda jubilació i d'una vida tranquil·la a Fortià.

Com és que vàreu anar a fer d'emmarcadors a Figueres?

B: Primer vaig anar a treballar a una empresa de marcs a Figueres. També cal dir que aquella empresa la vaig començar jo. Estava fent "la mili" (el servei militar) i tenia totes les tardes lliures, i vaig sentir per la ràdio que a l'empresa Vidres Figueres necessitaven una persona. M'hi vaig presentar i els vaig dir si els anava bé que hi anés a fer hores. Em van dir que sí, i quan vaig acabar la mili, com que m'agradava, m'hi vaig quedar. La cosa dels vidres la vam anar deixant... Hi havia gent que venia a buscar miralls i sempre preguntaven on podien anar a emmarcarlos; nosaltres els dèiem: «vés aquí, vés allà...». Un dia, com que el propietari havia estat fuster, li vaig dir: «per què no els fem nosaltres, els marcs?» S'ho va rumiar una mica i ens hi vam anar posant. Primer, miralls, després algun diploma, alguna cosa senzilla, fins que vam anar deixant els vidres i ens vam dedicar més als marcs. Aquell senyor sempre m'havia dit que quan es jubilàs em traspassaria el negoci. Però quan es va jubilar, s'ho van quedar el gendre i els nets, i em vaig parar pel meu compte, com a Marcs i Motlures Benjamí, al carrer Empordà, 68. I allà vam estar-hi trenta-vuit anys.

R: Quan vam obrir, una veïna va dir a la meva mare: «vols dir que s'hi guanyaran la vida?». (Riem).

La Rosa també emmarcava?

R: Sí, sí. Jo hi vaig estar trenta-cinc anys, fins que m'he jubilat.

B: El nostre fill va començar a estudiar, després va estar quatre o cinc anys a l'empresa i després d'aquest temps, va dir que volia acabar els estudis i ho va deixar. Llavors vam començar a agafar personal.

R: Érem com una família. Vam anar ampliant la plantilla i vam arribar a ser set persones treballant. Amb la crisi vam haver de reduir una mica el personal, però sempre vam tenir molta feina.

Parleu-me una mica de la vostra clientela.

B: Teníem molta clientela francesa: gairebé un 60%, i clients molt bons. I no sé si era per com fèiem la feina, però vam tenir sort. Teníem molts pintors reconeguts, de clients. I museus. Tot el Museu del Joguet (l'emmarcació) l'hem fet nosaltres. A Cadaqués, hem fet aquest museu nou del Capità Moore (Museu Perrot-Moore d'Art Gràfic Europeu). També hem fet un marc per a un retrat de la reina d'Anglaterra...

Ep, per a la reina d'Anglaterra? Això ho heu d'explicar!

B: A veure, no és que ella volgués un marc fet nostre. Quan es va casar el net, es veu que volia fer uns muntatges especials. Ho va donar als seus decoradors i aquesta gent van buscar el que volien i no ho trobaven enlloc. Llavors, es veu que van parlar amb el conservador del museu del Louvre de París. Aquest senyor ens devia conèixer i els va dir que l'únic que els ho podia fer era en Benjamí de Figueres. Van venir, vam estar parlant, em van explicar el que volien, i jo vaig dir que els ho buscaria i que en faria uns quants de mostra. Vam enviar les mostres i en un parell de setmanes ens van dir que els anaven molt bé, i en dues o tres tongades, ens en van encarregar uns quinze o vint en total.

I aquests marcs estan al palau de Buckingham?

B: (Rient) Això, nosaltres ja no ho sabem. És llàstima, perquè nosaltres ho expliquem, però no tenim cap mena de constància que ho demostrï.

R: Vam fer aquests marcs per a la reina, però també hem emmarcat dalís autèntics...

Quina responsabilitat, no?

R: Molta!

B: Sí, quan teníem un Dalí o un Miró autèntics... És que també teníem un client que era col·leccionista i tenia molts Miró. Ens portaven el quadre, preniem les mides i se l'enduien. I quan ho teníem a punt, els trucàvem per muntar el marc amb el quadre. I llavors venien, esperaven que féssim la feina, i se'l tornaven a endur.

És que tenir una peça d'aquestes al taller deu ser un maldecap...

R: Ja en vam tenir algun...

B: Et diré una cosa: el capità Moore era un bon client, però després hi va haver tot allò (el litigi amb la Fundació Gala-Dalí). Doncs m'havia portat les planxes de les litografies de Dalí. Se'n va descuidar i les vam tenir més de vint-i-cinc anys allà. Al final les va venir a buscar el museu. Si no, encara hi serien.

El marc del quadre de Lluís Roura de l'església de Sant Pere de Figueres també és fet vostre...

R: Amb aquest hi va haver feina. La motllura no era prou llarga i la vam haver d'afegir.

B: També teníem de client en Jacobo Siruela, fill de la duquesa d'Alba. Aquest senyor és editor i té una casa per aquí. De tant en tant, ens portava coses per emmarcar.

«Hem fet un marc per a un retrat de la reina d'Anglaterra»

R: I teníem molts clients pintors de la comarca: en Ministrall, en Pujolboira...

Abans parlàvem que la vostra clientela era molt de França. Vau fer promoció a l'estranger?

B: Teníem molts clients de França, però no només d'aquí a prop. De fet, venien de molt cap al nord, molts. També teníem alemanys, que venien de vacances a Empuriabrava i ens deixaven feina per fer durant les vacances.

R: Nosaltres, de publicitat no en fèiem. Si de cas, devia ser el boca-orella.

B: Teníem fins i tot un galerista de Suïssa. Però va tenir un atac de cor i va morir, i els fills no van voler seguir la galeria.

No us ha sabut greu, deixar el negoci?

R: Segons com... Encara ara, quan veig clients, ens saludem i parlem. Són molts anys.

B: Jo encara em vaig esperar cinc anys, a jubilar-me. Com que la mestressa és més jove, la vaig esperar per jubilar-nos tots dos junts. Però encara hi ha gent que em truca i em pregunta si la persona a qui li vam traspassar el negoci ens ho farà bé. I n'hi ha que em diuen: «*si hi vas a fotre una ullada, l'hi porto*».

R: I ara ens va trucar El Bulli, no fa gaire...

B: Em van trucar perquè es pensaven que encara hi havia en Benjamí de debò (l'empresa actual ha conservat el nom), i en dir que no, van quedar una mica així... Després em va trucar el propietari actual, i vam anar tots dos a parlar amb El Bulli, i li vaig dir que l'ajudaria en tot i per a tot. Perquè si no era així, no li donaven la feina.

R: Eren coses complicades: notes d'en Ferran Adrià, llibres de receptes, jaquetilles de quan fa els parlaments, que sempre en porta una de diferent...

B: Quan ja havien dit que sí, van trucar dient que "el senyor Ferran volia veure unes proves". Llavors vaig fer unes mostres, i al cap d'uns quants dies ja li van dir que ho podia tirar endavant. Això ho faig ben bé perquè el noi que ho té ara pugui tenir una altra sortida. Fins i tot, fa pocs dies, em va trucar en Koyama de Cadaqués per fer-me una comanda, a mi! I si no li agafava, no ho feia! I doncs, què has de fer...

Així, heu tingut una feina apassionant!

B: Hem tingut de tot. Hem emmarcat moltes fotografies, diplomes, etc. Això no té cap secret. Ara, amb els pintors és diferent. Cada pintor té la seva manera i n'hi ha que són molt especials. I has d'anar amb compte, perquè són obres que tenen un valor i has de procurar que no se't mulli, que no li passi res. Algun fracàs hem tingut, però afortunadament no ha estat res que no es pogués solucionar.

R: En trenta-cinc anys, no hem tingut cap raó amb cap client. Mai, mai.

Per la manera com parleu, es dedueix que feieu molt bon equip

R: Bé, jo era més de cara al públic, de relació amb el client, i en Benjamí de cara endins.

B: Sí, fèiem bon equip. I també teníem molt bons treballadors. Fins al punt que el noi que ho té ara se'ls ha quedat tots. I no et podries imaginar el que emmarca la gent...

Què s'emmarca, avui en dia?

R: De tot! I, amb el confinament (per la covid-19), es veu que s'ha emmarcat més! Com que han estat més a casa, la gent ha decorat més...

B: Jo em refereixo que ara ja no s'emmarquen fotos o miralls; la gent es fa emmarcar claus antigues, guants de boxa, samarretes de famosos, armes antigues, instruments musicals... Hem emmarcat violins, trompetes...

R: Vestits de bateg d'aquell temps...

Què és el més estrany que us han demanat?

B: No fa pas gaire, pells de serp.

R: Preservatius, bodis de festes de comiat de solter...

B: Una senyora ens va demanar que emmarquéssim tot el procés del seu embaràs: la prova d'embaràs, el resultat que li van enviar per mòbil, etc.

R: I una parella que es van fer una fotografia despullats a la dutxa. Gent de la nostra edat, no et pensis. També vam emmarcar coses per al restaurant Empòrium, de Castelló, quan va guanyar l'estrella Michelin. I un senyor que ens demanava molta feina era el Sr. Barrachina, del Castell de Peralada. Ens feia emmarcar coses molt complicades, peces antigues de la biblioteca...

yor que ens demanava molta feina era el Sr. Barrachina, del Castell de Peralada. Ens feia emmarcar coses molt complicades, peces antigues de la biblioteca...

I el que us ha fet més il·lusió que us encarreguessin?

B: Una, va ser aquesta de la reina d'Anglaterra. També, el quadre d'en Roura de l'església de Sant Pere... és que feia 5 x 3 metres! I la del museu nou de Cadaqués.

R: És que els marcs eren complicats, i n'hi havia entre 300 i 400.

B: I tot era obra original, hi havia litografies i pintures.

FOTO: ARXIU FAMILIAR

En Benjamí i la Rosa, al taller.

**MANEL TRAVÉ
FUSTA I ALUMINI**

C/ Primer de Maig, 14
17469 Fortià (Girona)
Tel: 972 534 008
Mòbil: 685 875 147

Plaça de Catalunya, 2 - Tel. 972 53 40 77 - FORTIÀ

R: No anàvem mai a cap inauguració, però a aquesta sí que hi vam anar, i allà ens van presentar molts clients nous... Jo, és el que trobo a faltar, estar de cara al client, perquè et relacionaves. Era com quan vas a la perruqueria, que t'ho expliques tot. I jo, parlant francès, els clients francesos m'explicaven la seva vida.

B: I, de tota manera, sempre vam tenir molts pintors, perquè si calia treballar 15 hores seguides, ho fèiem; tot, per no deixar mai penjat un pintor de cara a una exposició. I també vam tenir molt bona relació amb els proveïdors, que si calia ens servien en 24 hores...

Expliqueu-me alguna cosa de la feina per dins. Com anava, per exemple, la gestió de l'estoc?

B: Nosaltres teníem un mostrari d'entre 700 i 800 motllures. I teníem estoc gairebé de tot. Perquè, en aquell moment, quan demanaves als proveïdors, tardaven entre dues i tres setmanes a enviar-te la comanda. Però això, en els últims temps, ha canviat. Ara, en un o dos dies ja ho tens i no cal tenir totes les motllures en estoc.

Els quadres que teniu a casa no són còpies...

B: Bé, quan fèiem una exposició, els pintors quedaven contents i, de vegades, ens regalaven un quadre. Allà tenim un Roura, aquí un Pujolboira, un Koyama i un Bernabé (el propietari de la Galeria Horizon de Colera), que ens els van regalar quan vam plegar...

En Benjamí, la Rosa i el seu fill, en David.

«Quan va morir en Dalí, tothom volia emmarcar coses d'ell»

Quan aneu de visita o a algun restaurant i veieu com tenen les peces emmarcades, us deueu posar les mans al cap!

B: De vegades, sí! (riem). I amb les coses de casa, ja ha costat, d'emmarcar-les! De vegades, quan teníem algun quadre o alguna cosa a casa per emmarcar, la Rosa la posava enmig de les peces d'encàrrec, i així aconseguia que les emmarqués!

Us ha quedat alguna cosa per fer que us hagués fet il·lusió que us l'haguessin encarregada?

B: No, no. El que sí que sabia greu era que, de vegades, ens feien un encàrrec i no ens el venien a buscar.

R: Sí, de més cap aquí ja demanàvem un telèfon i també una paga i senyal. Així i tot, quan vam plegar potser teníem 120 o 130 peces emmarcades que mai no les van venir a buscar. I els havíem trucat i trucat...

B: No he deixat mai res per fer, que recordi. Però tampoc no he anat mai a buscar els clients de ningú. I no hem fet mai publicitat enlloc, no he volgut fer-ho mai.

I alguna anècdota?

B: Sí que en tenim una. Treballàvem molt, molt, per a la Llibreria Surrealista de Figueres, i ells tenien uns clients a Mèxic. Una vegada vam fer una feina important per a ells (emmarcar litografies, poliesmalts i altres obres de Dalí), i havia d'anar a Mèxic. Quan preparaven les caixes, al damunt hi van posar «obras de arte». Jo els vaig dir: jo no ho posaria. Em van contestar: «així aniran més amb compte». Doncs les caixes van pujar a l'avió, però ja no en van baixar. Com que posava que eren obres d'art, van volar. No eren de gran valor, però no van arribar a lloc.

R: En algunes èpoques, sobretot per Nadal, teníem molta feina. Començàvem a les 6 del matí i plegàvem a les 10 de la nit. Durant els anys de la crisi, va baixar molt. Però igualment vam tenir feina sempre.

B: La Fira de la Pintura de Santa Creu també ens portava molta feina. Durant algunes èpoques, sobretot els primers anys, la gent comprava un quadre, per la Fira, era com una tradició. L'endemà de la Fira, i durant uns quants dies, érem tres a agafar comandes.

R: Quan va morir en Dalí també, tothom volia emmarcar coses. L'institut Deulofeu, que hi fan el batxillerat artístic,

també ens portava molta feina. I la presó, que per la Mercè, que era la seva patrona, hi feien una exposició i ens duïen els quadres dels presos per emmarcar.

I quan us portaven un quadre de gran categoria, us demanaven un marc concret o es deixaven aconsellar?

B: Amb els clients que venien a emmarcar pintura, n'hi havia de tres menes: els que tenien molt clar què volien, els que no sabien res i els que demanaven consell. Amb els quadres de firma ja era una altra cosa. Ens demanaven un emmarcat senzill, que el marc no tapés el quadre. I hi ha pintors que tenen la seva motllura i nosaltres ja en dèiem: la motllura d'en Roura o d'en Pujolboira, els posàvem un nom. Koyama ens feia posar un marc que després ell se'l pintava, continuant la pintura.

Suposo que la vostra feina, com tot, deu haver anat evolucionant.

B: Sí, abans fèiem servir coles i cintes adhesives que, amb el temps, tacaven les peces. Ara ja no passa. Els *passee-partouts* abans duïen un àcid a la composició que també tacava els papers de dibuix o les teles, i ara ja no els fan a l'àcid. L'encolat el fèiem a mà, ajuntant les peces amb serjants; ara, això ja ens ho fa una màquina. També evoluciona el gust dels clients.

R: Als francesos abans els agradaven molt les motllures en daurats i platejats, i no podien veure un emmarcat en negre. Ara ja accepten també els marcs foscos i els colors wengué.

B: Abans, també els daurats i platejats dels marcs eren en guix amb full d'or o de plata aplicat a sobre. Ara es fan amb resina, que té una vida més llarga, i lacats. Els treballats de les motllures també són més actuals, encara que semblin clàssics. També han canviat els vidres que es posen als emmarcats; s'hi sol posar "vidre museu",

«Ara donem el cop de mà al nou propietari, de tant en tant, però és diferent de fer-ho per a un fill, que no plegaries mai»

un tipus de vidre que és antireflectant. Per posar un exemple, Dalí pintava molt amb retolador, i amb vidre normal es descoloria molt i de pressa. Això amb "vidre museu" no passa.

Quan un museu us demana marcs, com es decideix quins es posen?

B: Més que fer tot un museu, el que ens demanaven era per a exposicions de pintors. I llavors ens demanaven tots els marcs amb la mateixa motllura; ells decidien el que volien i, a part de les mides, els fèiem tots iguals.

No hi ha hagut relleu generacional, a can Benjamí

B: No. El nostre fill va començar a treballar amb nosaltres i hi va estar durant un temps. Però ell ja duia a la sang la fisioteràpia. A més, jugava a futbol i va tenir una lesió. Quan es va recuperar, li vaig dir que ho portéssim entre tots dos, ell una part i jo l'altra, i llavors va dir que volia continuar estudiant. La Rosa ja m'ho feia veure, però jo, tossut.

R: És que, d'aquesta manera, ens hem jubilat del tot; si en David hagués continuat, no hauríem plegat mai. I ell ha parat la consulta davant de casa i té molta feina. Ara donem el cop de mà al nou propietari, de tant en tant, però és diferent de fer-ho per a un fill, que llavors, sigui per vacances o pel que sigui, no plegaries mai.

Montserrat Segura

PRODAISA

Aigua
gestió de serveis

Obres
estudi i execució

Telegestió
programació de sistemes

Enllumenat Públic
manteniment i obra

Sanejament
manteniment de xarxes

Piscines
manteniment integral

Solucions per a la gestió dels serveis

Delegació Gironès, La Selva - Pla de l'estany: Carrer Astúries, 9 · 17003 GIRONA ·
T. +34 972 20 20 78 · F. +34 972 22 44 51 · administracio@prodaisa.com

Delegació Garrotxa, Alt Empordà: Carrer Cistella, 1 · 17744 NAVATA · adminemporda@prodaisa.com

Reptes del futur, respostes del present

L'any 2015 els estats membres de les Nacions Unides van adoptar l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible del planeta. Aquesta agenda es desenvolupa en disset objectius de desenvolupament sostenible o ODS, que són una crida urgent a l'acció de tots els països per implementar estratègies sostenibles que ens permetin afrontar el canvi climàtic que ja està en marxa.

Cercle de colors dels ODS.

La preocupació sobre les conseqüències que tindran els efectes del canvi climàtic sobre el nostre ecosistema i la nostra economia va portar al Govern de Catalunya a declarar la situació d'emergència climàtica el 14 de maig del 2019. Entre els diversos compromisos adoptats, en destaca l'aposta per l'economia circular.

L'economia circular és un model econòmic que es contraposa al model de consum actual i que pretén millorar l'aprofitament dels recursos i reduir la generació de residus per obtenir un impacte ambiental i social positiu.

Així doncs, reduir la quantitat de residus que generem és una prioritat indispensable per reduir l'impacte ambiental sobre el nostre entorn i afrontar l'emergència climàtica que ja s'està produint.

El present

L'any 2019 cada resident de Fortià va generar 642 kg de residus i l'Ajuntament va gestionar 489 tones de residus municipals, dels quals se'n van reciclar el 56%, però igualment es van destinar 217.160 kg de residus a l'abocador.

Des del Consell Comarcal, s'estima que el 25% dels residus generats al municipi són biodegradables, però ac-

tualment només en reciclem un 5%. Els residus biodegradables o bioresidus són els residus orgànics que generem a la cuina i al jardí, i que poden ser tractats mitjançant el compostatge per a la seva degradació, reduint el seu volum i obtenint un adob natural per a les plantes.

Des de l'any 2011, l'Ajuntament aposta per l'autocompostatge com a via de gestió dels bioresidus generats pels seus veïns i veïnes. L'autocompostatge és un sistema que permet tractar els residus orgànics generats a cada llar en el seu propi jardí i obtenir un compost de qualitat per adobar les plantes. És un sistema que compleix amb els requisits de l'economia circular, ja que permet reduir els residus que destinem a l'abocador, n'obtenim un recurs en forma de compost i alhora redueix les emissions de gasos d'efecte hivernacle generats en el transport i tractament extern dels bioresidus.

Compostador comunitari.

Actualment hi ha seixanta-un compostadors casolans en funcionament a Fortià. Aquests compostadors són gestionats per les mateixes persones que generen els residus i els tracten dins la seva pròpia llar, contribuint a reduir l'impacte ambiental de tot el municipi.

La participació en el sistema de compostatge casolà és gratuïta i l'Ajuntament s'encarrega d'aportar un compostador a cada llar que ho sol·liciti. A més, es bonifiquen 30

euros de la taxa d'escombraries als participants, per tal de recompensar la seva contribució en la reducció dels residus municipals.

Per a aquelles persones que no disposen de l'espai o del temps per realitzar el compostatge casolà, l'any 2018 l'Ajuntament va implantar un sistema de compostatge

Compostador casolà.

comunitari de participació voluntària. Es van instal·lar dos compostadors de gran capacitat per tractar els residus recollits porta a porta als domicilis participants. Durant els divuit mesos de funcionament del projecte, els agutzils municipals van recollir un total de 5.590 kg de bioresidus, cosa que va permetre estalviar dues tones de CO₂.

El futur ja és aquí

Davant l'èxit del projecte de compostatge comunitari, l'Ajuntament va decidir adquirir un compostador mecànic per tal d'ampliar el nombre de participants. Aquest projecte ha estat subvencionat pel Ministerio para la Transición Ecológica i ha permès a l'Ajuntament reduir els costos d'implantació d'aquest model de gestió.

El compostador mecànic escollit és el model JK 5100 de la marca Joraform, un model àmpliament utilitzat des de fa temps a Suècia i que permet realitzar el compostatge d'una manera fàcil i mecanitzada.

Compostador mecànic.

Aquest compostador està dissenyat per complir amb les expectatives en matèria d'higiene i fiabilitat, i és fàcil de mantenir. Disposa d'una boca d'alimentació per abocar els residus equipada amb unes ganivetes que trituren la matèria orgànica i la barregen amb pèl·let en una proporció determinada. Aquesta barreja passa a una primera cambra de tractament, on s'inicia el procés de compostatge degradant la matèria orgànica durant tres setmanes. El volteig dels residus es realitza de forma automàtica, garantint la correcta proporció d'oxigen i humitat. Posteriorment, tot el material es traspassa a una segona cambra, on s'inicia la fase de maduració de la barreja. Transcorregudes tres setmanes, s'extreu el compost resultant i es deixa assecar durant tres setmanes més per estabilitzar el compost i garantir-ne la màxima qualitat.

El compost municipal generat està a disposició de tots els veïns i veïnes del municipi, que el poden recollir al cubell situat al camp de futbol.

Durant el mes de maig, les educadores ambientals del Consell Comarcal han realitzat visites porta a porta als domicilis del municipi per informar les veïnes i els veïns del poble sobre la necessitat de gestionar correctament els residus biodegradables i oferir a tothom la possibilitat de participar en el compostatge. Per tal d'incentivar la participació de les llars en el compostatge comunitari, l'Ajuntament bonifica 15 euros de la taxa municipal d'escombraries a les famílies que formen part d'aquesta comunitat.

Actualment, quaranta-dues famílies del poble ja participen en la recollida porta a porta dels bioresidus que després tractem en el compostador mecànic municipal. Per participar, només cal omplir el formulari que trobareu a l'Ajuntament.

Integreu-vos a la comunitat del compostatge de Fortià i formeu part de la solució avui!

Consell Comarcal de l'Alt Empordà

>Instal·lacions
Pere V.: llum
climatització
aigua:: solar
calefacció<<<<

Pere Viñas Buixó
C/ Cases Noves, 6
Fortià CP:17469
Mòb. 667 612 343
pereinstal@gmail.com

Fortià Natura

Fortià Natura és un grup WhatsApp de veïns del poble que es va crear amb l'objectiu de compartir qualsevol tema relacionat amb la natura i el medi ambient. En aquest grup s'informa d'activitats que s'organitzen tant al municipi com a la comarca, es comenten curiositats, s'intenta resoldre dubtes en identifications d'espècies d'animals i plantes que s'observen pel municipi, es parla de gestió i protecció de la biodiversitat...

En aquest últim temps, en el grup s'ha parlat de molts temes com: les menjadores d'ocells que es poden posar durant l'hivern al jardí, de la grip aviar, del bitó; es va organitzar una petita sortida ornitològica per poble; es va parlar d'orquídes, de seguiments de llúdrigues, de diferents ocells interessants que s'han anat veient pel poble com agró blanc, cigonyes, martinet ros i, sobretot, l'estornell rosat (una espècie que no s'havia citat mai a Fortià!).

S'ha parlat molt sobre invertebrats com les cuques de llum, els molts exemplars de l'espècie *Lamprohiza mul-santi*, anomenada cuca de llum d'ulleres petites que s'han anat veient aquesta primavera en alguns parcs del poble, i també de molts altres insectes que s'han trobat, però, sobretot, d'aranyes, i un membre del grup ha fotografiat i ha trobat espècies molt interessants (algunes mai citades a Catalunya!). També es va comentar una destrucció de dos nius d'orenetes cuablanca que hi va haver al poble... però gràcies a una petita recollida que es va fer es varen poder comprar dos nius artificials per tornar-los a col·locar amb la gran sorpresa que les orenetes els han ocupat de nou.

Niu artificial d'oreneta cuablanca que es va instal·lar.

Estornell rosat.

Aranya napoleó.

FOTO: JOFRE ESPIGOLER

També es va participar en els reptes de la *Gran Setmana*, en què es va buscar i fotografiar tota la fauna que es trobés al municipi. Encara falten espècies per identificar, però se'n va poder fer una llista d'unes 130.

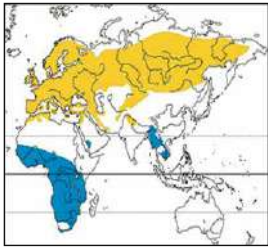
Si hi ha veïns interessats a formar part del grup, podeu enviar un correu a fortianatura@gmail.com indicant el número de telèfon i us afegirem.

Joan Ventura Linares

Les orenetes

Les orenetes són uns ocells molt populars i coneguts per tothom. Des de temps immemorables han nidificat entre nosaltres, fent nius a les cases de pobles i ciutats. Tradicionalment es considera que porten bona sort a la casa on s'estableixen.

L'oreneta és un ocell estival que durant la primavera i estiu s'estén per tot el continent eurasiàtic, però a la tardor marxa a passar l'hivern a Àfrica subsahariana i a la península de Malàisia.

A casa nostra ens arriben cap al març i estan amb nosaltres fins a finals d'agost, quan les primeres comencen a marxar, o final d'octubre, quan s'albiren les darreres.

És una espècie monògama (viu en parelles) i sol tenir el costum de viure en colònies. Els nius en la majoria d'espècies són fets de boletes de fang i tenen diferents formes depenent de l'espècie. La cria i incubació dels ous és duta a terme tant pel mascle com per la femella i poden arribar a fer fins a tres postes d'ous a l'any.

A Catalunya tenim cinc espècies diferents d'orenetes: l'oreneta cuablanca *Delichon urbicum*, l'oreneta vulgar *Hirundo rustica*, l'oreneta cua-rogenca *Hirundo daurica*, l'oreneta de ribera *Riparia riparia* i el roquerol *Ptyonoprogne rupestris* (aquesta última espècie és l'única oreneta que es pot veure durant l'hivern). A banda de les cinc orenetes, al Principat també tenim els falciots: falciot negre *Apus apus*, falciot pàl·lid *Apus pallidus* i el ballester *Apus melba*, que tot i que no són estrictament orenetes molta gent els assimila amb elles.

Oreneta vulgar.

Mapa nius oreneta cuablanca Fortià.

Les orenetes són ocells insectívors i s'alimenten de diverses espècies d'insectes, però especialment mosquits. Una oreneta pot arribar a consumir entre 5 i 6 grams de mosquits diaris.

Les orenetes estan protegides per la legislació vigent i no es poden matar ni destruir els seus nius, ni durant l'època de cria (quan la destrucció dels seus nius pot constituir un delictes penal), ni durant l'hivern quan les orenetes no hi són presents. Tot i que en aquest últim cas, per una causa justificada, per reformes o obres en un edifici, es pot demanar una autorització al departament competent per a la seva retirada.

Malauradament, tot i la seva protecció, encara es destrueixen alguns nius. Moltes vegades la principal causa per la qual la gent pot arribar a destruir els nius és per la molèstia que poden suposar els excrements. Per mitigar aquest "problema" es pot posar una lleixa de fusta just sota del niu, de manera que en aquesta lleixa s'hi apilonaran els excrements i s'evita així que caiguin sobre tendals, balcons o d'altres béns materials (taules i cadires de terrasses, etc.).

Les orenetes de Fortià

En el nostre poble s'han identificat criant dues espècies diferents d'orenetes. La més estesa i abundant és l'oreneta vulgar *Hirundo rustica*, que cria en coberts, porxos, garatges... Però també hi tenim l'oreneta cuablanca *Delichon urbicum*, que té més el costum de criar en façanes d'edificis i cases. D'aquesta última espècie,enguany i amb l'ajuda dels alumnes de P5 de l'escola Teresa de Pallejà es va realitzar un cens per tot el poble, per contar quants nius hi havia. Es varen comptabilitzar sis punts de cria amb un total de tretze nius, onze dels quals ocupats per oreneta cuablanca.

Joan Ventura Linares

Gestió de zones verdes

En els últims mesos s'han fet petites actuacions en algunes zones verdes del municipi, la primera es va dur a terme l'hivern passat quan es varen plantar un seguit d'arbres i arbustos d'espècies autòctones a la parcel·la destinada a equipaments de la urbanització rec del molí, d'aquesta manera guanyem una nova zona enjardinada al poble, que fins al moment no tenia cap ús.

També s'ha dut a terme una actuació en els escocells dels diferents arbres que hi ha en el municipi, on s'han plantat diferents plantes aromàtiques amb el doble objectiu d'ocupar l'espai per evitar que surtin altres herbes i també per afavorir la presència d'insectes pol·linitzadors.

L'ús del glifosat al municipi de Fortià

Des de l'equip de govern hi ha la voluntat política d'intentar eliminar l'ús del glifosat (herbicida) en l'espai urbà. Malauradament les diferents alternatives a l'ús de glifosat de moment no acaben de funcionar, per la qual cosa ara com ara no s'ha pogut portar a terme la seva eliminació total. De totes maneres, s'ha optat per minimitzar-ne el seu ús i, sobretot, s'ha decidit no utilitzar-lo en espais concrets com parcs infantils, zones enjardinades, els voltants de l'escola... i només fer-ne ús en zones asfaltades i cimentades del poble.

La intenció és continuar limitant el seu ús, almenys fins que es puguin trobar alternatives viables per a la seva eliminació total.

La setmana de la Natura

Un any més l'Ajuntament de Fortià ens hem sumat a la Setmana de la Natura organitzada per la Xarxa de Conservació de la Natura.

Aquest any a Fortià es varen organitzar tres activitats: una sortida per conèixer com s'estudien les papallones nocturnes, una sortida per conèixer els usos i utilitats de les plantes ruderals que tenim per la rodalia del poble

i una caminada nocturna d'observació dels amfibis que podem trobar al nostre voltant. A part d'aquestes tres sortides, al *Centru* hi havia una triple exposició muntada: una de fotos d'invertebrats, una sobre el canvi climàtic i una tercera sobre rastres i senyals dels animals que han estat exposades fins al passat 23 de juny.

Totes les activitats han tingut molt d'èxit de participació i de satisfacció dels participants, tot i que les dues primeres es varen haver de posposar per pluja.

Jornada de neteja European Clean up Day

El dissabte 8 de maig, des de l'Ajuntament es va organitzar una matinal de voluntariat de neteja sumant-nos a la campanya European Clean Up Day.

Aquesta és una campanya comuna a tot Europa per conscienciar sobre la quantitat de residus que llancem de forma incontrolada a la natura i promoure accions de sensibilització a través de la recollida d'aquests residus abocats il·legalment als boscos, platges, marges de rius, etc.

A Fortià hi varen participar uns quinze voluntaris, entre ells alguns membres de l'Espai Jove que varen ajudar a netejar dos indrets: el rec del polígon dels Cossos i un tram del rec del Molí.

En total es van recollir 12 m³ de residus, majoritàriament plàstics i envasos, com també tubs de PVC, finestres, runa, sanitaris, que es varen portar a la deixalleria.

Moltes gràcies als voluntaris i a l'Espai Jove de Fortià!

EL CENTRE AGRÍCOLA SOCIAL DE FORTIÀ (1931-1939)

Per POL MESEGUER BELL
Doctor en Història

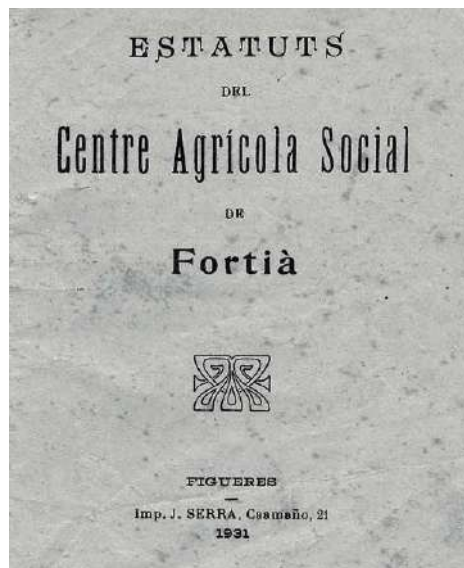
Un dels edificis més importants de la història contemporània de Fortià és el Centre Agrícola Social. I no és només perquè en aquestes quatre parets s'hi hagin viscut mil i una festes i activitats, no. Ho és perquè va ser aixecat pel sindicat Centre Agrícola Social de Fortià, que tenia per objectiu millorar la vida dels treballadors de la terra en un poble que patia el caciquisme d'uns pocs que controlaven prop del vuitanta per cent de la terra del terme. La història d'aquest sindicat, del qual enguany celebrem els noranta anys de la seva fundació, és el fil conductor d'aquest article. La història de l'edifici es mereix un capítol a part en una altra ocasió.

El naixement del sindicat

L'any 1931 va ser un any de molts canvis arreu de Catalunya. L'adveniment de la Segona República, el 14 d'abril, va desencadenar tot un seguit de moviments i fets que van propiciar la creació o legalització d'organitzacions de tota mena. En aquest context s'emmarquen les fundacions de nous sindicats per defensar els interessos de classe, també en el sector agrari. A Fortià, en un context de forta repressió de tot moviment fora del control dels grans cacics i els seus masovers, la creació d'un sindicat obrer no es va fer realitat fins que la democràcia republicana ho va permetre. L'1 de setembre del mateix 1931 una bona colla de pagesos i treballadors del camp van fundar el Centre Agrícola Social de Fortià (d'ara endavant CAS). Aquesta nova entitat no era com les societats tradicionals de socors mutus i sindicats que hi havia hagut al poble i que estaven controlades per l'església i el poder establert. El CAS era un sindicat que aspirava a millorar les condicions de treball i de vida dels seus associats. Era l'antítesi del Sindicat Agrícola Sant Sebastià de Fortià, fundat el 3 d'octubre de 1915, de caràcter catòlic i for-

mat per pagesos i masovers conservadors i que durant els anys de la Segona República sembla que va deixar de tenir activitat.

Els estatuts del CAS estableixen que la finalitat del sindicat era la de "prevenir totes les aspiracions legals dels homes del camp", tot vetllant "pels contractes agraris dels associats en contra dels desnonaments arbitraris (...) i defensar de qualsevol arbitrariedad comesa contra els associats, els quals es redimiran per al present Reglament, sempre dintre els mitjans legals". A més a més, tenia l'objectiu de fomentar la millora dels conreus o adquirir productes o utilitatge a més bon preu. Fins i tot es deixava la porta oberta a intervenir en l'estructura de la propietat posant tots els mitjans que pogués per "adquirir terres i ordenar treball entre els associats".

L'entitat no tenia caràcter polític ni religiós, però "si a benefici de l'associació i, per tant, per la reivindicació dels homes camperols, fóra necessari i convenient la seva representació per defensar els seus drets, fos als règims locals, a les Corts o a on fóra, seria deure dels associats propagar i emetre el sufragi als fins exposats". Aquest redactat va ser introduït amb la clara voluntat de tenir influència, sobretot, en la política municipal. Al llarg del període 1931-1939, un bon grapat de membres del CAS van formar part del Consistori i, fins i tot, alcaldes, a banda de la candidatura del soci Miquel Pla Colls, a les eleccions del Parlament de Catalunya de 1932.

Precisament, el president provisional del CAS des de l'1 de setembre i alcalde provisional l'abril de 1931 fou Miquel Pla Colls, un dels principals impulsors del republicanisme i el sindicalisme a la població. Els membres redactors dels estatuts foren Joan Cabrafiga, Aureli Sala Cabrafiga, Joaquim Gifreu, Joaquim Oliveras, Josep

Jofra, Joan Noguer, Miquel Bolasell, Juli Tell, Joan Gelabert i el mateix Pla. El 6 de setembre de 1931 fou escollida la primera junta, que va ser presidida per Josep Jofra Fajol. Comptava alhora amb el vicepresident Aureli Sala Cabrafiga, el tresorer Joaquim Oliveras Riera, el vice-secretari Joaquim Gifreu Colomer, el comptador Joan Cabrafiga Solà, el vocal primer Juli Tell Isach i el vocal segon Ramon Subirà Tell. La majoria d'ells, Sala, Oliveras, Cagrafiga, Subirà i els germans d'alguns ells havien sigut membres de la Junta de Defensa de la República, el que va venir a ser l'Ajuntament provisional l'abril de 1931.

Un espai propi. El Centru

Un dels principals objectius del nou sindicat era aconseguir un espai propi, que el dotés d'independència respecte d'altres societats o establiments. Si en moltes poblacions empordaneses els nous sindicats van compartir espais amb ateneus, centres republicans o cafès de simpatitzants, aquests tres tipus de locals a Fortià no existien. És per això que una de les primeres decisions dels associats va ser aixecar una seu social on reunir-se, organitzar mítings, vendre productes i tenir un espai d'esbarjo. Aquest tercer aspecte també era important, atès que volien també un lloc per passar-ho bé sense haver d'anar a la fonda i sala Carbó, al carrer de Castelló, de marcat caràcter conservador. Vint dies després de la constitució del CAS, el 20 de setembre, els socis van aprovar iniciar les gestions per comprar el terreny anomenat l'Era d'en Camperol, d'uns 728 metres quadrats, per un preu de 1.080 ptes. Al cap d'uns dies els associats acordaren demanar un préstec de 15.000 ptes., repartides en accions de 50 ptes., a un quatre per cent anual, a retornar en quatre anys.

Mentre no hi havia la nova seu social, consta que alguna de les reunions es feien al local situat a la plaça de la República, número 10, propietat de Catalina Ribas Viñas i Josep Badosa Sala. Per a la contractació de l'obra es van rebre quatre ofertes, de les quals va resultar guanyadora l'oferta de 10.300 ptes. del contractista figuerenc Joaquim Camps Rigau, que va ser presentat pel soci i paleta Josep Iter, que pocs dies després va marxar al servei militar. L'edifici havia de tenir divuit metres de llargada, quinze d'ample i sis d'alçada. Els rajols de les parets havien de ser vistos, sense rebatre, i amb un teulat format per tres encavallades de fusta de melis i taulons d'avet. La previsió era que el 6 de gener de 1932 havia de fer l'entrega de l'edifici. Els fonaments i les tragines de tots els materials anirien a càrrec dels associats.

AQUELL VENT MALESTRUC...—Aquell vent malestruc que un temps llunyà servia per a anar a fer un xeflis clerical a Recasens i que ara els hi tornarem encara que fos en processó, ha bufat aquests dies amb aquella empenta dels seus bons temps.

La destroça ha estat de consideració, però allí on més estralls ha fet, ha estat a Fortià i al casal del Sindicat Agrícola que els nostres amics anaven bastint pel seu esforç i bona voluntat.

A la nit del dimecres al dijous un bufarut envaï l'edifici en construcció, enderrocant les parets de front i de fons i part de la teulada, i produint perdues que es calculen en unes cinc mil pessetes.

L'esdevingut produí gran consternació entre els digníssims ciutadans d'aquell poble, que no deuen defallir malgrat l'esdevingut sinó que captinguts de l'honradesa de la seva tasca s'han d'esforçar fins a coronar la seva obra que ha d'ésser forta per la seva voluntat i per l'amor que hi posaran.

Desitgem als nostres correligionaris que ben-tost puguin onejar damunt del seu nou casal la bandera que coronarà els seus inexauribles esforços.

A banda del procés per aconseguir els diners en préstec, el CAS va presentar-se a fer la feina de terrelló per diferents camins del poble que havia licitat l'Ajuntament per un preu de 400 ptes. Amb l'edifici força avançat, el dia 7 de desembre, Josep Jacomet anunciava als socis, "al mig d'un silenci sepulcral", que no havien aconseguit tots els diners per pagar en el termini establert al contractista i va proposar unes noves accions al cinc per cent, en lloc del quatre, per acabar de recaptar el que faltava. Tres dies després, el dia 10, tots els socis, seixanta-cinc, es reuniren d'urgència perquè una tramuntana huracanada, la matinada del 7 al 8, "s'ha emportat l'edifici social quan aquest acabava d'ésser construït". Tots els associats aprovaren per aclamació la proposta de Josep Jacomet que cadascú aportés 25 ptes. i hores de treball gratuïtes per aixecar de nou l'edifici. Es va aprovar també la proposta de Joan Cabrafiga d'establir torns per a les feines. *L'Empordà Federal* informava el 12 de desembre en l'article «Aquell vent malastruc», que la nit de dimecres a dijous un fort vent va enderrocant les parets de front i de fons i part de la teulada i va produir pèrdues d'un 5.000 ptes. Hi va haver una gran consternació i el redactor acabava dient que «captinguts de l'honradesa de la seva tasca s'han d'esforçar fins a coronar la seva obra que ha d'ésser forta per la seva voluntat i per l'amor hi posaran».

El nou edifici es va construir en un curt termini i el 15 de febrer de 1932 consta a les actes que el CAS ja s'hi va reunir. No se sap, però, si es va seguir el mateix projecte

o si es va fer una actuació més senzilla per motius econòmics. La manca de fotografies d'un edifici i de l'altre no permet saber-ho. Per aconseguir més recursos per fer front a les obres es va aprovar la proposta del soci Juli Tell d'expedir begudes i mercaderies a dins del local. Ell es postulava com a encarregat amb un sou de 15 ptes. mensuals. I precisament va ser aquesta secció una de les més importants durant la vida del sindicat i de les que va portar més problemes a les successives juntes. Tanmateix, les obres també van portar alguns problemes, com quan Tomàs Pla va proposar l'augment de quotes dels associats per fer-hi front. Aquest fet va comportar un aldarull a la sala per refusar la proposta. A la primavera de 1933 es va deliberar, fins i tot, la necessitat d'un nou local per a l'expedició de mercaderies i begudes, però no va ser possible tirar-ho endavant. L'edifici restaria pràcticament igual fins a l'any 1937, quan seria ampliat.

Les reivindicacions

La crisi econòmica que hi va haver al llarg dels anys trenta va accentuar encara més la situació de penúria dels treballadors del camp. La concentració de la terra de Fortià en pocs propietaris i la seva arbitriarietat a donar feina als pagesos més contestataris va ser un dels principals motius per a la fundació del CAS. Si bé en altres moments hi havia l'alternativa de treballar a alguna indústria a Figueres, la crisi va estroncar aquesta sortida per a molts que cercaven un jornal lluny de camp i en èpoques de poca feina agrícola.

Al llarg dels anys de vida del sindicat, aquest va lluitar perquè els jornalers fortianencs fossin contractats per davant dels d'altres poblacions. Es volia evitar que es reduís el preu del jornal i que els propietaris no poguessin marginar a determinats veïns per motius ideològics. Era bàsic que els veïns fossin ocupats i evitar que es veiessin obligats a quedar-se sense feina o anar a altres municipis. Fins i tot, Aureli Sala Cabrafiga reclamava que els que no tinguessin feina fessin obres municipals per millorar les infraestructures municipals. I més quan molts d'ells havien sacrificat els seus interessos per la República.

El CAS va formar part, a partir del mes de maig de 1932, de l'Acció Agrària de les Terres Gironines, amb la figura de Miquel Pla al capdavant. Mig any després el mateix Pla seria escollit per representar els pagesos gironins a la Junta Provincial Agrària. Era un pas necessari per no

quedar aïllats en les reivindicacions locals i aconseguir una entitat superior que els hi donés suport. Les reivindicacions no sortien gratuïtes i el setembre de 1932 el CAS va haver de comprar una bomba per extreure aigua perquè no els deixaven treure aigua del pou on ho havien anat fent per la negativa «d'homes contraris a aquesta entitat s'ha fet aquesta extracció impossible». El nou sindicat no era ben vist per aquells que el veien com un element subversiu de l'ordre econòmic i social establert. El desembre del mateix any proposaren pavimentar o enrajolar el local (l'actual sala de baix), però la manca de recursos i els deutes no van permetre tirar endavant el projecte. La iniciativa volia evitar les humitats que emanaven del terra, però no va tirar endavant per vint-i-cinc vots a vint-i-tres.

El 29 de juny de 1933 diverses entitats, entre elles el CAS de Fortià, van adreçar un manifest al Parlament de Catalunya en el qual protestaven per la "incomprensió demostrada per la Comissió de Projecte de Llei de solució dels conflictes d'arrendament, per no acceptar les proposicions i projecte (...) per tal que fos inclosa en llei la solució del problema promogut pels conflictes d'ordre social, econòmic i natural que afecten els treballadors del camp de Girona" i proclamaven la voluntat de no pagar cap més arrendament fins que fossin ateses les necessitats dels camperols gironins subarrendadors, mitgers, rabassaires, artigaires i altres.

En aquest sentit, entre 1931 i 1933 a Fortià s'havien fet un total de cinquanta-quatre demandes de revisió a les comissions arbitral que dirimien la propietat de les terres entre els que les treballaven des de temps immemorials o els que defensaven ser-ne els propietaris. El mes d'octubre del mateix 1933 els socis van acordar parlar amb els propietaris de terra "mal repartida o erma" i els associats no descartaven cap mena d'acció "sigui violenta o sigui com sigui", i també l'expulsió del CAS de qui no col·laborés a procurar terra per als socis.

A banda de les reivindicacions socials, també es va aconseguir certa millora en els preus de venda a través de la venda agregada dels fruits dels associats, com és el cas de la venda conjunta de ceba a través d'una comissió formada per Joan Cabrafiga i Josep Amiel el juliol de 1934. Els dos comissionats, a més, havien d'aconseguir que els sindicats de les poblacions veïnes també se sumessin a la iniciativa i millorar les condicions davant dels especuladors.

Les seccions i la mutual

Des de la inauguració del local el febrer de 1932 es van posar en marxa diferents seccions, cadascuna d'elles amb els seus responsables, per assegurar el bon funcionament del sindicat. Les primeres van ser les de ball i begudes, que havien d'organitzar l'esbarjo dels associats i les seves famílies. El gener de 1933 l'encarregat de la secció de ball, Joan Turrà Corderó, va passar a ser també l'ajudant de la secció de begudes amb un sou de 10 pessetes mensuals. De mica en mica se'n van sumar de noves, com la de mercaderies, que venia productes de la terra i de primera necessitat als associats. Aquest creixement va provocar que ben aviat s'hagués de comprar un armari per a la documentació que fins aleshores hi havia generada.

L'assemblea general del 14 de gener de 1933 va escollir una nova junta que hauria de fer front a una de les crisis socials més importants del període republicà a Fortià a conseqüència de la creació d'una nova secció. El CAS va passar a ser presidit per Joan Cabrafiga Solà, que fins aleshores havia exercit de comptador. En aquesta aventura el van acompanyar el vicepresident Josep Jofra Fajol, el secretari Aureli Sala Cabrafiga, el vice-secretari Miquel Bolasell Fàbrega, el tresorer Joaquim Gifreu Colomer, el comptador Florenci Vidal Brugués i els vocals Vicenç Colomer Casamitjana i Joan Calsat Frare.

El febrer de 1933 s'iniciaria el procés per crear la secció de la Mútua Social afiliada al CAS. El dia 4 del mateix mes, Joan Gelabert, antic soci de la dissolta societat mutual de Santa Quitèria, va proposar la creació d'una mutualitat al sindicat que en prengué el relleu. Els socis van aprovar la proposta i el mateix Gelabert i el secretari Aureli Sala van començar a redactar els estatuts. Just un mes després, el 4 de març, es va constituir la nova secció i es van aprovar els seus estatuts. Els socis de l'antiga societat aportarien el valor que van rebre en el moment de la dissolució. Aquest pas va permetre dessacralitzar una entitat bàsica que cobria les neces-

El Centre Agrícola Social el 1975.

sitats d'aquells que patien accidents de treball o quedaven desvalguts. Per formar-ne part era necessari ser soci del CAS i pagar una quota complementària.

Aquesta nova mutualitat era un servei importantíssim per al sindicat i per al poble. Els conflictes entre els antics membres de la societat de Santa Quitèria, els que es van unir al CAS i els que no, van ocasionar un gran aldarull i una posterior causa judicial entre els defensors de la nova secció i membres conservadors de la dissolta societat de Santa Quitèria dies després de la proposta de Joan Gelabert i l'inici del procés de creació de la nova mutualitat. La premsa es va fer ressò de l'afer que va començar amb uns trets d'arma de foc, que després tothom negava, i que va acabar amb diverses agressions. Fins i tot el governador Prunés va haver d'intercedir. El fet és que el desembre de 1931 s'havia de renovar la junta de l'antiga societat de Santa Quitèria i els seus associats no es van posar d'acord i el conflicte va anar a mal borràs. Tot plegat és un afer que mereix un article per si sol, però aquest resum demostra la tibantor que hi havia entre els sectors conservadors i d'esquerra del poble.

Tornant a la secció de ball, l'estiu de 1933 va adquirir una ràdio gramola per substituir el piano de maneta i el músic que cada diumenge feia ballar als socis i familiars, que costava unes 500 ptes. anuals. Segons el soci Enric Pla Salleras, el músic "no toca res de bo". El mes de juliol d'aquell any, els deutes dels associats

ascendien a 400 ptes., sobretot de la secció de mercaderies. No tot eren, doncs, flors i violes, i fins i tot el president Jacomet va plegar l'any 1935 per desavinences amb l'encarregat de les begudes. Va preferir plegar que ocasionar una crisi dins del sindicat.

Les municipals de 1934 i el Bienni Negre

Com bé indicaven els estatuts, l'entitat deixava la porta oberta a presentar candidatures en l'àmbit de la política municipal. I així va ser. A les eleccions de 1934 la candidatura d'esquerres a l'Ajuntament es va anomenar Esquerra-Centre Agrícola Social. El president Joan Cabrafiga va ser escollit alcalde i el tresorer Joaquim Gifreu va ser escollit regidor de govern. A conseqüència de la seva entrada en política, el CAS es va veure obligat a escollir una nova junta, no sense algun malentès entre els associats. Finalment van ser escollits Josep Jofra Fajol, com a president; Aureli Sala, com a secretari; Miquel Bolasell, com a vice-secretari; Esteve Sala Vilà, com a tresorer; Vingut Colls Pujol, com a comptador; i els vocals Vicenç Colomer Casamitjana i Joan Calsat Frare.

El president Josep Jacomet i la seva junta van haver de fer front al problema continuat dels impagaments i a la crisi sorgida per la dimissió de la junta no acceptada per l'assemblea per desavinences amb alguns socis i l'encarregat de les begudes. Finalment seguiren en els seus càrrecs fins a final de mandat l'1 de gener de 1935. D'altra banda, la junta es trobava que al Consell Municipal hi havia els seus companys, un fet que es veia positiu per tirar endavant reclamacions sindicals fins aleshores no executades. Ara bé, els Fets d'Octubre de 1934 i el consegüent empresonament dels regidors de govern i alguns membres del CAS, pel seu suport a la declaració del president Lluís Companys, van suposar l'aturada del projecte polític. A més a més, el Centre Agrícola Social va ser clausurat per ordre de l'autoritat militar el mateix mes d'octubre per l'afinitat del sindicat amb el govern municipal. Aleshores el sindicat tenia setanta-dos associats.

El nou govern municipal nomenat a dit per les autoritats superiors i presidit pel conservador Josep Planella va suprimir el subministrament del fluid elèctric del fanal que hi havia al CAS per estalviar, atès que ja hi havia prou llum a la plaça de la Llibertat. En canvi, va tornar a connectar i a pagar el llum de l'església parro-

quial, que havia estat tallat per l'Ajuntament anterior. El local va estar clausurat fins al 30 de desembre del mateix any, quan el president va rebre la notificació que podia tornar a obrir-lo.

Dies després de la reobertura es va escollir la nova junta, tal com havien acordat mesos abans. La presidia Joan Noguer Moret i els seus companys de junta eren el vicepresident Josep Jacomet Falgarona, el secretari Miquel Bolassell Fàbrega, el vice-secretari Julià Fàbrega Isach, el comptador Joaquim Gifreu Colomer, el tresorer: Miquel Rudó Salleras i els vocals Florenci Vidal Brugués i Joan Condom Nicolau. Tot i això, pocs dies després es va escollir una nova junta que incorporava l'alcalde Cabrafiga i el regidor Gifreu, cessats dels seus càrrecs de govern per les autoritats espanyoles i passaven a ser vicepresident i comptador respectivament. El president ja no seria Joan Noguer sinó en Josep Jacomet. El desembre de 1935 tornen a emetre accions per aconseguir diners per a la tresoreria del sindicat amb l'edifici del Centre com a aval. Es van arribar a vendre unes noranta accions fins al mes de febrer de 1936, que equivalien a 4.500 ptes.

Amb la victòria del Front Popular a les eleccions de febrer de 1936, l'alcalde Cabrafiga i els seus regidors van tornar a l'Ajuntament i van reprendre l'obra de govern lligada al suport de la pagesia local. Ara bé, pocs mesos després esclataria la Guerra Civil i tot plegat faria un gir que ningú no havia esperat. Abans, però, el mes d'abril, Josep Jacomet va dimitir per una discussió amb l'encarregat de les begudes, Joan Turrà. Davant d'aquest fet va ser elegit president el vocal Florenci Vidal.

La Guerra Civil, la municipalització i la nova cooperativa

Amb l'esclat de la Guerra Civil, el paper del sindicat, com el de l'Ajuntament, entre el mes de juliol i octubre de 1936, va quedar a mercè del Comitè de Milícies Antifeixistes de Fortià. De l'acta del mes d'abril es fa un salt al llibre d'actes a la del dia 20 d'octubre. Aquell dia de tardor de 1936 es va posar a votació dels associats l'adhesió a una central sindical. Hi havia dues opcions, la CNT i la UGT. Dels seixanta vots, quaranta-vuit van ser per a la UGT i tan sols dotze per a la CNT. Tot i que tornava a funcionar el sindicat, a les actes del Ple de l'Ajuntament es copsa que entre

1936 i 1937 moltes decisions concernents al CAS van ser resoltes pel mateix Consell Municipal.

El 9 de gener de 1937 els associats van escollir una nova junta, que substituïa a la de Florenci Vidal, escollida l'any 1936. De les dues llistes que es van presentar va guanyar l'encapçalada per Salvador Cabrafiga Solà, amb trenta-tres vots, pels disset vots de l'altra llista i tretze vots en blanc. A la junta també hi havia el vice-president Joan Amiel Nicolau, el secretari Josep Reverter Saurí, el vicesecretari Joan Calsat Frare, el comptador Juli Tell Isach, el tresorer Julià Fàbrega Isach, el vocal primer Josep Fajol Cels i el vocal segon Miquel Vinyes Llobet. Els encarregats de les begudes eren Miquel Vilà i Bofill Ribes; l'encarregat de la sala de ball era Ramon Subirà i l'andador (aquell que dona els avisos, cobra o fa encàrrecs a domicili), Valentí Paret. La primera decisió dels nous directius va ser la de reducció a la meitat de la quota mensual dels associats.

Si bé el sindicat tornava a tenir una junta i els associats es reunien, l'Ajuntament de facto va passar a municipalitzar el local del Centre Agrícola Social, fins al punt que al segon semestre de 1937 ja no hi ha més actes del sindicat. Tot i això, es té constància que hi va haver representació de Fortià al ple de la pagesia de la CNT celebrat a Barcelona el gener de 1937, com també la de quinze pobles altempordanesos més.

Un cop dissolt el Comitè el mes d'octubre de 1936, el Consell Municipal va destinar 12.000 ptes., de les 48.824 ptes. existents a la caixa (gràcies als diners recaptats durant els primers mesos de la guerra), a realitzar millores al Centre Agrícola Social. Les obres, per tant, es van fer amb el pressupost municipal a causa de l'interès general que suposava. L'objectiu era aixecar un annex a l'edifici per destinar-lo a cooperativa popular, que servís per abastir de queviures a tots els veïns. Des de l'esclat del conflicte fins a l'estiu de 1937 la senyora Elvira (a la mateixa plaça i avui enderrocada, va servir de cooperativa).

El desembre de 1936 van començar els treballs que es van allargar fins a l'agost de 1937. L'actuació va permetre ampliar l'edifici del sindicat a ponent del mateix gràcies a l'expropiació d'una part de la finca contigua. Al llarg dels mesos que van durar les obres, les deliberacions municipals són plenes de referències de la compra de materials (maons, fusta, persianes,

uralita, rajols, motlles, marbre, pintura...) i jornals de treballadors. Fins i tot es van comprar 33 metres de tela de cotó per a l'escenari. El mes de març de 1937 van relligar els sostres de la part antiga amb la nova i al llarg de la primavera es van instal·lar les portes, les bigues i el teulat. No seria fins als mesos de juny i agost que es faria la instal·lació elèctrica.

El 19 de setembre de 1937 el Ple del Consell Municipal va deliberar i aprovar la constitució de la Junta Municipal Agrària, d'acord amb el decret pel qual la Generalitat establia que se n'havia de crear una a cada població. Seguidament es va aprovar que la rectoria fos cedida a la Unió de Rabassaires, que presidia el municipi amb Miquel Bolasell al capdavant (també membre del CAS). Res més se sap del sindicat a partir d'aquell moment. La participació d'alguns membres de l'entitat al Consell Municipal i la creació de la nova junta municipal, devien deixar sense funcions el sindicat, que tenia el local municipalitzat de facto. Un cop acabada la guerra, el nou Ajuntament franquista va comissar el local perquè hi poguessin anar totes aquelles persones de reconeguda honradesa, atès que fins aleshores «solo concurrían los elementos del Frente Popular». Per acabar-ho d'adobar, la plaça de la Llibertat passava a dir-se de José Antonio Primo de Rivera.

Amb la pèrdua de la guerra el sindicat va desaparèixer i amb ell totes les lluites que havien permès avançar a la pagesia de Fortià en un context socioeconòmic marcat per la crisi econòmica sorgida el 1929 i per l'estructura de la terra del municipi, que concentrava la majoria de terres en mans de pocs. Els seus associats van desaparèixer de la vida pública i van ser relegats a viure sota el jou del feixisme després que molts fossin condemnats a penes de presó i, fins i tot, de mort.

Presidents

1931	Miquel Pla Colls (provisional)
1931-1933	Josep Jofra Fajol
1933-1934	Joan Cabrafiga Solà
1934-1935	Josep Jofra Fajol
1935	Joan Noguer Moret
1935-1936	Josep Jacomet Falgarona
1936-1937	Florenci Vidal Brugués
1937-?	Salvador Cabrafiga Solà

UN REGISTRE ANTIC DE PASSAPORTS DE FORTIÀ

Per ERIKA SERNA COBA
Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

Un dels documents d'identificació i de control que s'ha fet servir al llarg de la història fins als nostres dies ha estat el passaport. El seu origen es remunta a milers d'anys enrere, i ja els grans imperis, com el persa, l'egipci i el romà, feien servir cartes, salconduits, i altres documents per facilitar el pas de viatgers i comerciants pels seus territoris i pels territoris estrangers.

Molt abans de l'existència de la fotografia, els passaports sempre incloïen les dades físiques del subjecte, i en ressaltaven qualsevol tret que el fes fàcilment identificable, la destinació i el motiu del viatge. Des de l'any 2006, a l'Estat espanyol s'expedeix el passaport electrònic, el qual incorpora un xip a la portada posterior. Aquest xip conté la dada biomètrica relativa a la imatge facial del titular, juntament amb les dades personals.

El document que us presentem és un registre d'expedició de passaports de Fortià, conservat al mateix Ajuntament, que datem de cap a l'any 1855 aproximadament, on s'anotaven tots els passaports expedits des de les dependències municipals del febrer fins a l'agost d'aquell any, seguint un ordre cronològic. Més aviat

hem d'interpretar que són documents d'autorització de desplaçament dins del territori nacional, no pas a l'estranger, llicències de trànsit que s'obligaven a portar des de molt abans a carreters, comerciants, proveïdors de diferents productes com a instruments necessaris per a les seves ocupacions laborals diàries. Les persones enregistrades són tots homes, en edat de treballar, és a dir, prou joves, i el termini de sortida del municipi sempre surt que eren quatre mesos, excepte el moliner nascut a Albanyà, però veí de Fortià, Josep Vergés, solter, que es desplaçava a Gualta dins del termini d'un mes; i el mateix temps li concediren a Pere Pla, casat, propietari, que volia desplaçar-se a Barcelona. Molts dels sol·licitants de passaports són mossos o relacionats amb feines del camp, com Pere Cantenys, Esteve Pons, Àngel Bolasell, Esteve Moret, Joan Serra, Josep Renart, Francesc Palet, Joaquim Illa i d'altres més. També apareixen demanant llicència de desplaçament el teixidor Agustí Jacomet, el carreter Joan Baldoira, i els moliners Josep Vergés i Isidre Planella, ambdós naturals d'Albanyà, i Josep Corretger, al costat dels pastors Josep Rigall i Josep Rigart, com també el capellà Joaquim Llobera.

NÚMEROS de orden.	FECHAS.		NOMBRES Y APELLIDOS DEL PORTADOR.	PUNTOS Á DONDE SE DIRIGEN.		TIEMPO CONCEDIDO.	PERSONAS QUE ABONAN.	EDAD.	ESTATURA.	PE.
	Diá.	Mes.								
44	30	10	Juan Bru	casado	Labrador			36	1,68	negro
45	30	10	Pedro Fajol	casado	Labrador			45	1,70	negro
46	30	Setem	Baudilio Colles	soltero	Peonero			21	1,65	negro
47	30	Setem	Pedro Bolasell	casado	Labrador			53	1,75	negro
48	30	Setem	Anton Sabina	casado	Labrador			40	1,70	negro
49	30	Setem	Pedro Fajol	casado	Labrador			47	1,70	negro

Fragment d'un full del registre de passaports de Fortià del s. XIX.

La norma obligava a descriure els trets físics particulars de cada portador, com l'edat, l'alçada –alta, baixa, regular–, el color de la pell –"sano o trigueño"– i del cabell –castany o morè–, la forma i el color dels ulls –tots castanys, menys Agustí Jacomet que els tenia blaus–, el nas –afilat o regular– i la barba –cap, poblada o poca–, de tal manera que l'individu posseïdor del passaport podia ser fàcilment identificat pel zelador de policia de les diferents poblacions per on anava passant. Malauradament no hem trobat cap passaport original, que són documents molt bonics visualment, ja que al revers porten estampats tots els segells municipals de les poblacions per on anava desplaçant-se el portador, a més de les dates, i així es pot seguir l'itinerari del portador.

Durant el segle XIX, es van viure a l'Estat espanyol moments de gran inestabilitat política i de conflictes armats: la guerra del Francès, les guerres carlines, la Revolució de 1868 i la proclamació de la I República, la monarquia d'Amadeu de Savoia, la restauració borbònica, l'enfrontament entre absolutistes i liberals, etc. Per tot això, les mesures que establiren els governadors per controlar la població foren molt estrictes.

SEÑAS DEL PORTADOR.						SEÑAS PARTICULARES.	CLASES DE LOS PASAPORTES.	
EDAD.	OJOS.	NARIZ.	BARBA.	CARA.	COLOR.		DE PAGO.	DE GRATIS.
...
...
...
...
...
...

Para la obtención rápida de su PASAPORTE con visado de salida para FRANCIA, sin CARTA DE LLAMADA, acuda siempre a

Gestoría ALBERT

Calle Llers, 1 Tel. 126 FIGUERAS

ARTES GRÁFICAS TRAYTER

Anunci publicitari de la Gestoria Albert de Figueres per a l'expedició de passaports a França. Cap al 1960.

S'arribà a l'extrem d'obligar a expedir un passaport per a qualsevol moviment fora del terme municipal, independentment de quina fos la destinació, veïna o llunyana. Així mateix, la vagància i la mendicitat eren considerats factors que atemptaven contra l'ordre públic i els municipis van rebre competències de caràcter repressiu per combatre-les. Aquesta mateixa situació es repetí al passat segle XX, durant la guerra civil i part de la dictadura franquista amb els salconduits i els passis de radi. Els passaports, tant per a l'interior com per a l'estranger, van ser una manera de tenir les persones fixades i, per tant, controlades.

SALMA Food Service

Pol. Ind. El Cossot, C/ Creu de la Borca, 6 17469 FORTIÀ (Girona)

Tel. 972 62 65 17
 info@salmafoodservice.com
 www.salmafoodservice.com

Distribuidor de

Adaptació d'*Esperant Godot*, de Samuel Beckett

L'any passat es va iniciar, abans que la pandèmia ens fes portar morrió i ens fes esperar que tornés "la normalitat" que tant desitgem i tant odiem a parts iguals, una obra teatral que es va veure parada i que havia de veure la llum el maig del 2020. A l'octubre, l'Albert i la Piti m'envien un missatge dient-me que els hi busqui un text, que malgrat la covid volien fer una obra, volien actuar, volien assajar. Busco, penso, busco, penso... Quina peça teatral es podria fer a Fortià a hores d'ara?

Esperant Godot, de Samuel Beckett, és la resposta a la pregunta. Una obra que fou escrita per Beckett l'any 1949 i que es troba dins del gènere del teatre de l'absurd, on s'hi barreja la comèdia i la tragèdia, una tragicomèdia. Una de les peces més importants del segle XX, segons molta gent. Una peça que en la seva estrena va provocar que molt del públic se n'anés del pati de butaques. Però us preguntareu, de què va i per què s'ha de fer aquesta obra en el nostre escenari del poble?

A mesura de què l'hem anat assajant amb l'Albert Tell, la Pietat Hinojosa i l'Alba Wintle ens adonàvem que la peça parla de moltes coses, de moltes coses que ens apel·len a nosaltres i més ara en el present el que vivim... Abans de tot explicaré l'argument: Didí (l'Albert) i Gogó (la Piti), dos rodamons, esperen a un tal Godot en un espai desèrtic, un espai buit, on només hi ha un arbre. Dia darrere dia esperen a Godot. Arribarà? Dins d'aquesta premissa tan i tan senzilla es construeix una pregunta: quin sentit té la vida?

En Didí i en Gogó són el Gordo i el Flaco, el Tom i Jerry, són dos clowns, són dues persones al cap i a la fi, com tu i com jo, que esperen alguna cosa, com nosaltres també esperem. Es fan companyia. L'obra ens parla de la nostra quotidianitat, de la nostra realitat d'éssers humans que esperen la jubilació, que esperen les vacances, que esperen el sou a finals de mes, que esperen sempre una cosa que els mantingui en vida dins d'un sistema que ens fa ser robots, esclaus al capital.

Aquest setembre, després d'assajar de valent, en el garatge, a l'aire lliure i en el *Centru*, podreu veure aquesta tragicomèdia que estem fent amb tant d'amor.

Quim Palmada Belda

Cavalls Pep Via

C. Major, 6
17469 Fortià
Tel. 972 534 004
Mòbil 618 405 774

PODEU CONSULTAR MÉS ARTICLES I
ALTRES CURIOSITATS AL

BLOG HISTÒRIA DE FORTIÀ

Pel Mesguer Bell / Historiador

<https://historiafortia.home.blog/>
Instagram @polmesguerbell

Articles, curiositats i visites guiades

MÚSICA

Connexió Fortià

Després de mitja vida realitzant programes musicals per a emissores locals com Ràdio Caldes, l'Escala, Torroella de Montgrí, Vilafant, Cap de Creus, Palafrugell, Vila-sacra, Olot o Ràdio Arrels (Perpinyà-Catalunya del Nord), ha arribat el moment de dedicar un programa a Fortià.

Sempre per "Amor a l'Art", sense esperar res a canvi, només pel plaer de compartir moments incombustibles amb una immensa minoria.

Com diu el genial Albert Einstein, tot és relatiu, tot és producte d'un temps i un espai. Aquesta connexió eclèctica està inspirada per l'entorn de Fortià, la seva gent i circumstàncies. Aquesta és la sessió de temes connectats amb més o menys fortuna:

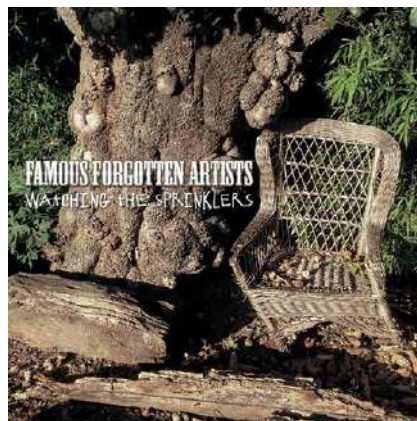
1 The Smiths (1987) "Oscilate Wildly": Oscil·lant salvatgement com la tramuntana, aquest tema instrumental provinent de Manchester està extret del disc *The World Won't Listen* (El món no escoltarà) evoca als paisatges de l'entorn de Fortià, on tot és possible i tot està per fer.

2 Mishima (2007) "Neix el món a dins l'ull" (Set tota la vida): el David Caraben ens convida a reflexionar sobre les nostres relacions socials "Què volem ser?, Què volem dir? Comptes amb mi? Compto amb tu? Sí, potser ens hauríem de preocupar."

3 The Cure (1981) "All Cats Are Grey (Faith)": Els gats ens acompanyen nit i dia a Fortià, inspirant moments incombustibles com aquest tema dels Cure plens de fe i determinació per anar més enllà.

4 Durutti Column (1984) "A Silence" (Without Mercy): El silenci es pot interpretar de moltes maneres, però el millor és no dir res més i escoltar aquest tema compost per l'incombustible Vini Reilly sintonitzant amb el silenci de Fortià.

5 Famous Forgotten Artists (2018) "Influence And Persuasion": La música té poders ocults per influenciar els nostres pensaments, fins i tot per determinar les nostres accions, com la foto del Joan Sala que il·lustra la portada del disc *Watching The Sprinklers* des d'un racó de Cal Marquès a Fortià.

6 Acid Folk Club (2018) *Between "Good And Bad"*: L'equilibri es troba entre els bons i mals moments. Això ho vaig descobrir a la consulta del Doctor Pedro Aparicio al CAP de Fortià, ell em va receptar A.F.C. com a millor antídoto contra l'avorriment; una proposta plena d'experimentació sense límits i molta imaginació.

7 Thick Rainbows (2012) "No Vull Parar": El compositor fortia-nenc Agustí Herrero acompanyat del guitarra Enric Camps van editar el disc *Waiting For The Train* en el qual trobem aquest tema vitalista, ple de llum i colors inspirats a Fortià, sona com un Arc de Sant Martí.

8 Rucheads Goin' Bananas (2015) "White Light, White Heat": La plataforma Plans Films, sota la direcció artística del genial Vicenç Ferreres, es va desplaçar a Fortià per enregistrar aquesta esbojarrada versió del tema compost per Velvet Underground (1967). Una experiència surrealista per a les vostres orelles.

Racó de l'art

9 Missing Leech (2015) "Painted By Covers": El Maurici Ribera, tot un referent del moviment Anti-Folk al nostre país, va venir a Fortià per enregistrar un programa de ràdio, transmetent l'actitud dels autèntics independents amb aquest tema extret del disc *Sacsejant el sotabosc* (Mamut Traçut).

10 Buzzcocks (1978) "Noise Annoys": El soroll molesta, no tot és tranquil·litat i bons aliments a Fortià, a l'estiu les bombes d'aigua de

les plantacions agrícoles ens foraden les oïdes dia i nit. Tot un despropòsit al segle XXI.

11 Tindersticks (2010) "Harmony Around": Des del primer dia que vaig arribar a Fortià em vaig fer amic de l'Avelino, el mestre jardiner que ens dóna consells per mantenir el nostre entorn en bona forma. Malgrat les circumstàncies adverses, sempre trobem l'harmonia amb aquest tema dels Tindersticks.

12 Lluís Llach (1980) "País Petit": *El meu país és tan petit que des de dalt d'un campanar es pot veure el campanar veí...* com podem comprovar des de Fortià i gran part de pobles a l'Empordà.

13 Leonard Cohen (1969) "Bird On A Wire": Com un ocell a un cable he intentat ser lliure, disculpeu si semblo un egoista tancat al

meu món... aquesta és la visió des de l'habitació del Leonard Cohen *Songs From A Room*.

14 Mazzy Star (2013) "Seasons Of Your Day": Les estacions del teu dia, primavera, estiu, tardor, hivern... Fortià un lloc inspirador de moments incombustibles.

Qualsevol nit pot sortir el sol.

Bona nit i bona sort!

JJ Begood

DE BUENA MAÑANA

De buena mañana
alzo los ojos.
Después de una tormenta,
el sol que levanta el horizonte,
como un teatro su telón.

De buena mañana
busco ese verso que me acompañe

en el día largo y tembloroso
y sin polvo que barrer,
esperando como aquel día.

De buena mañana
cogeré la mochila
cargada de esperanza,
viajaré en un circo

The Thick Rainbows

entre títeres y payasos,
me guardaré esas risas
por si puedo llevarlas
al mercado de corazones solitarios.

De buena mañana
coseré el botón de mi chaqueta
aunque malherida, aún me guarda,

le quedan pocos años
no más que a la percha.

De buena mañana
jardinero quisiera ser
para labrar en tu jardín.

Agustí Herrero

Tractaments antiplagues
Sistemes de rec
Neteja de jardins
Manteniments
Palmeres
Piscines
Podes

JARDINS EGEEA

674. 597. 268
jardiner83@gmail.com

Luis María Burillo Redondo
El último mendigo

Ya no soy el mismo
que te dije, cautivo,
estar atrapado,
andar por desvío.

Por fin dejamos atrás
el fruto prohibido;
inhalar la pobreza
en busca de un destino.

La doma de la sangre,
vacía de contenido;
mientras haya injusticia,
sabré que estoy vivo.

Evocando la reseña,
a que vuelva con el frío.
Tú sigue malgastando,
¿es que nunca has querido?

Sufro mareos,
pensando en lo infinito,
eyaculo la llaga,
al final del suspiro.

¿Has postrado la Luna,
sobre la mesa de pino?
Podrás dibujar en ella
la semilla del delito.

Estoy harto de escribir
sobre lo sucedido,
absorto en la duda,
descifro el laberinto.

El último que muera
será el último mendigo.
Ya no pasará hambre,
el último mendigo.

Farmàcia
Núria Marcé
Badosa

17469 FORTIÀ Tel. 972 53 41 67

www.xavierarnau.com

XATART DE FORTIÀ

DEUTZ DITER SERVEI OFICIAL SERRALLERIA METÀLICA I D'ACER INOXIDABLE REPARACIONS DE MAQUINÀRIA AGRÍCOLA MWM DITER MOTORS DIESEL

Teresa Pallejà, 3 17469 FORTIÀ (Girona) 972 534 088 xatart@gmail.com

Josep Tell
Construcció i Reformes
Fortià
+34 661 505 069
joseptell67@gmail.com

De com ser un bon cortesà, passant pels manuals de bones maneres, fins a les revistes femenines (I)

En la llarga marxa cap a la civilització, un procés històric paral·lel als de la intimitat i la individualitat, les societats comencen la coerció de "lo placentero", a través de la vergonyosa "cobertura" de funcions fisiològiques naturals com escopir, defecar, etc. i, sobretot, menjar i fornir, els dos grans plaers.

Amb el temps, la humanitat incorpora en la seva psique la separació entre les activitats socialment acceptades (el públic) i les que s'han d'amagar de l'observació dels altres (íntims o privats) de manera que el que abans constituïa plaers compartits en públic, es converteixen en pràctiques (o vicis...) en la intimitat.

En aquest procés coercitiu de l'instint i espontaneïtat, hi ha diversos codis successius encarregats de defensar o legitimar la coerció, i cadascun d'ells es basa en raonaments que expliquen, implícitament o explícitament, la raó de l'atac colossal contra la vehemència, els costums "dolents" i contra el plaer, que "dissolen el flux de l'ordre social" (segons els puritans).

Un dels manuals de comportament / codi de civilitat més coneguts i importants, és —juntament amb altres— *El Cortesano*, publicat a Venècia el 1528, en el Renaixement. El pensament renaixentista conté, a més de moltes altres coses, elements de crítica de les antigues institucions i privilegis; la idea de proclamar la veritable noblesa nascuda no de la puresa de la sang, sinó de la *virtú*, de la laboriosa conquesta per part de l'home de la seva pròpia capacitat de ser sol. Enalteix la humanitat lliure: reivindicació d'un món necessari per a la plenitud de la vida terrenal. En definitiva, la nova visió del món vol intervenir, i penetrar (i ho fa) la consciència de la societat del seu temps, i té propòsits concrets i mundans.

Per descomptat, a la pràctica, la *virtú*, l'ideal renaixentista, no era gens fàcil —com tots els ideals— per aconseguir; no obstant això, l'equilibri molt buscat, entre

les aptituds del cos i l'esperit va conduir a la formació d'una personalitat complexa en la qual l'activitat poli-facètica no era petita.

Balthasar de Castiglione i *El Cortesano*

Abans d'aprofundir en l'obra, és aconsellable conèixer l'autor i més, com és el cas, si ell mateix encarna el prototip del cortesà perfecte, personatge central de la seva obra.

Castiglione va néixer el 1478, a Casatico, prop de Màntua, en una família noble. Va començar els seus estudis a Milà, on va aprendre llengües clàssiques. Allà, a la cort de Ludovico Sforza, duc de Milà (a qui va servir) va adquirir un ampli coneixement de les arts cavalleresques. Més tard, va conèixer el duc Guidobaldo de Montefeltro que el va convidar a anar a la seva cort d'Urbino, entrant al seu servei el 1504. La petita cort d'Urbino va ser considerada la més elegant i refinada d'Itàlia, un paradigma de cortesia i elegància. Va ser aquí on —perfeccionant la seva criança mundana, juntament amb la duquessa Isabel Gonzaga i la seva cunyada, la perspicaç i enginyosa Emilia Pía— va passar l'etapa més feliç de la seva vida i que, més tard, va evocar amb nostàlgia.

El Cortesano

En l'obra de Balthasar de Castiglione es reflecteix la tensió de la transició del món feudal —en què preval l'espontaneïtat, la violència sentimentalment excessiva i sistemàtica— al cortesà, preludi de la modernitat. En ella es defensen normes i prohibicions per la presència d'éssers externs. El domatge de plaers obeeix al raonament social del "respecte als altres", d'una coacció que la presència dels altres imposa, ja que el programa de civisme pretén educar en l'exterioritat, en els comportaments públics. També ens permet una aproximació a la sociabilitat ingènua de les primeres corts, en què la clau de la sociabilitat civilitzada és el dualisme exterior-interior.

L'obra no només enuncia les qualitats amb què el cortesà perfecte ha d'adornar-se, és a dir, un cavaller altament culte i refinat, sinó també les de la dama perfecta i el príncep perfecte.

En el cortesà hi haurà un equilibri perfecte entre pensament i acció, sent al mateix temps un home experimentat d'armes i, també, en totes les disciplines de la ment, perquè brilli de la mateixa manera en els camps de batalla que en els passadissos de la cort. Així, reunirà tres factors primordials: armes, lletres i arts.

Atès que l'autor dóna una certa preferència a l'exercici d'armes, i com que els aspectes d'interès són diferents, deixarem de banda els que se centren en ells.

El cortesà ha de tenir cortesia, noblesa i gràcia. Ser amable. Ser versat en el tema de la caça, els jocs, la natació, etc. Ha d'imitar bons professors, negar-se a afectar-ho tot, principalment en la llengua, però també ha d'imitar bons professors, negar-se a afectar-ho tot, principalment en el llenguatge, però també en les dones. Format en lletres, tindrà nocions de llatí i grec. Coneixerà la música i coneixerà les arts plàstiques, especialment la pintura. Ha de ser prudent, i tenir el do d'oportunitats per als seus actes i discursos, i ser ama-

ble en les seves converses. Ha de tenir cura de la forma en què es vesteix, i no ser esclavitzat amb les modes.

Sigui on sigui, es buscarà bona reputació i opinió, i s'evitarà tota llicència i grolleria; no serà un gluti, ni un bevedor, ni un dissolut. No s'ha de creure —o convertir-se— en el graciós; en la burla serà discret: es pot fer agraïment i emocionar el riure sempre que s'eviti l'obscenitat i la irreligiositat, sobretot quan intervenen les dones, ja que cal "cuidar molt de tot allò que pugui tocar l'honestedat" (es refereix a la burla i l'artifici en l'amor, i a la noblesa i dignitat de les dames). Aquests han de ser afables, discrets, magnànims, prudents, modestos i honestos d'actes i paraules, i del tipus d'exercicis de cos i ànima més adequats per a la dama.

Pel que fa a les relacions amoroses, i com no podia ser d'una altra manera, s'assenyalen els perills —que cal evitar— de l'amor sensual pel bé de l'amor racional: "El fre de la raó corregeix la malícia del significat". Una frase de l'obra que expressa molt bé el gran canvi de costums, i de l'ajust emocional i del plaer, davant l'empenta civilitzadora.

Josep Lluís Buron Alegre
Antropòleg cultural

FOTOGRAFIA

Cristian Pérez

Serà recordada com la temporada del "Què diu el Procicat?"

Aquest any hem comptat amb sis equips amb un total de setanta-quatre jugadors (setanta nois i quatre noies).

Els equips benjamí i prebenjamí han estat inscrits al Consell Comarcal i l'aleví, infantil, cadet i 4a Catalana han competit a les diferents lligues organitzades per la Federació Catalana de Futbol.

De nou, ha estat una temporada atípica per la qüestió de la covid-19 i per les actuacions que el Procicat anava imposant en cada moment al llarg de la temporada: restriccions d'entrada al camp, controls d'assistència, confinament de jugadors, suspensió de partits per contactes, etcètera, cosa que ha suposat un esforç afegit a tota la feina que ja comporta una temporada normal.

Hem d'agrair una vegada més l'esforç i el comportament exemplar de tots els pares i mares, per la comprensió i facilitats d'adaptar-se a les diferents situacions que ens hem trobat al llarg de la temporada i als jugadors que han doblat jugant al seu equip i a l'equip superior.

Aquest any tampoc no podem celebrar la tradicional festa de final de temporada, però la família continua creixent i ja som dos-cents setanta seguidors al Facebook, us animem a seguir-nos si encara no ho heu fet!

FOTO: ALBERT BRUGUÉS

Equip benjamí.

FOTO: JUDIT VIDAL

Jugadors del primer equip a Selva de Mar.

Us informem que des de la junta ja estem planificant la temporada vinent, en què comptarem amb un equip més al club, un juvenil.

Per acabar, volem agrair personalment a tots els que feu possible que aquest projecte continuï endavant, pares, mares, jugadors, tècnics, socis, patrocinadors, junta directiva, Ajuntament. Això fa que al CE FORTIÀ puguem dir que nosaltres sí que som més que un club: som una família!!!

PINTURA i DECORACIÓ

J. VILALTA
608 212 592

E. SAGUÉ
600 059 485

NAVATA - FORTIÀ

Notícies de la nostra parròquia

En fer-se gran la comunitat de monges clarisses de Fortià, aquestes cediren el seu monestir a la Fundació Franciscana Acollida i Esperança. Aquests darrers anys, doncs, el monestir de Santa Clara ha estat destinat a atendre persones en situació d'exclusió social, fent un acompanyament socioeducatiu procurant revertir la seva situació de vulnerabilitat.

El servei principal que han realitzat és el d'horta ecològica, han mantingut la granja de pollastres, s'han acollit joves nouvinguts, s'han fet tallers de conserves de productes ecològics. Però, per tal de poder atendre persones en difícil situació de salut, caldria fer

unes modificacions de l'edifici. Per aquest motiu la Fundació Acollida i Esperança donarà pas a la Fundació Mercè Fontanilles el propòsit de la qual és atendre en diferents àmbits dels serveis socials a les persones que necessiten formació i inserció sociocultural.

Monestir de Santa Clara.

Així doncs, el monestir de Santa Clara seguirà essent un lloc d'acollida per a persones que tinguin necessitat dels serveis que s'hi ofereixen. En aquests moments l'església del convent ha deixat de ser un centre de culte, però està previst que, quan es faci la remodelació adient, hi hagi una capella on es podran fer celebracions.

Des de la nostra parròquia de Fortià pregarem perquè aquest projecte, per atendre aquells que es van quedant a les vores, tingui èxit. Donem, doncs, la benvinguda a la Fundació Mercè Fontanilles com a responsable d'un ús social del monestir de Santa Clara.

Bona Festa de Sant Cels!

BENVIFONT S.L.
c/ Cases Noves, 2 - 17469 FORTIÀ
Camí del Jonacar, s/n - 17470 SANT PERE PESCADOR
Tel. 972 52 18 01 - benvifont@grn.es
www.benvifont.es

MEL
EXTRE D' MILE FLOS
PRDUÏDE AL AMPURDA
ARTESANAL
N.R.S.
23-04253 CAT.

669 205 416
686 197 709

El cafè: és bo o dolent per a la salut?

Molts dels pacients pensen que als metges ens encanta prohibir coses i no és cert. És clar que si una persona té un hàbit inadequat és la nostra obligació recordar-li que el perjudica. Per això us vull parlar del cafè. Molts pacients que volen cuidar-se el deixen de prendre per "recomanació mèdica" o perquè pensen que és un "vici" com l'alcohol i que s'ha de suspendre. I és que durant molts anys els metges hem recomanat de suspendre'l pensant que perjudicava la salut, i ara se sap que no és ben bé així. El que sí que ens pot perjudicar són les tres cullerades de sucre que li posem o la cigarreta posterior!

El cafè va venir a Europa després del descobriment d'Amèrica i ràpidament es va fer popular pel seu peculiar gust i per les seves propietats. La majoria de nosaltres el prenem al matí o després de dinar pel seu sabor i perquè ens ajudi a mantenir-nos desperts, i és per això que és una mala idea prendre'n quan s'apropa la nit, ja que ens pot dificultar el descans nocturn. Durant molts anys s'havia relacionat el seu consum amb els infarts, la hipertensió o fins i tot el càncer, però l'OMS ja el va excloure fa cinc anys dels aliments perjudicials i, de fet, es creu que, fins i tot, a llarg termini, el cafè pot ser cardioprotector. Com tots sabeu, el cafè té la cafeïna com el seu principal component. Actua com a estimulants del sistema nerviós i ens manté alerta i desperts. Aquesta estimulació també es produeix en els vasos sanguinis i el sistema nerviós que regula la funció cardiovascular. És per això que ens augmenta lleugerament la freqüència cardíaca i la pressió arterial minuts després de prendre-ho. Però no tan sols la cafeïna té possibles efectes sobre la salut, el cafè, com passa amb altres aliments com el cacau, el vi o l'oli d'oliva, té entre els seus components altres substàncies beneficioses. En pacients amb hipertensió arterial ben controlats amb medicació no hi ha cap motiu per prohibir el cafè, sempre que el consum sigui moderat (fins a tres tasses de cafè diàries) i dins d'un marc d'estil de vida saludable, és a dir, dieta variada, exercici físic regular i respecte de les hores de descans.

De la mateixa manera, una persona que hagi patit un infart, o presenti un altre tipus de cardiopatia, no hauria de restringir a zero el seu consum de cafeïna: els efectes

antioxidants del cafè i el seu efecte sobre l'endoteli (la paret de les artèries) aporten més beneficis que perjudicis i els modestos increments en les pulsacions o en la pressió arterial després de prendre una tassa de cafè, no provocaran un risc més gran. A més, sembla que a llarg termini el consum de cafè prevé l'aparició de fibril·lació auricular i d'altres arrítmies cardíques.

Per tant, no té sentit suggerir que els pacients amb palpitations, fibril·lació auricular o taquicàrdies s'abstinguin de prendre cafè amb moderació. En conclusió, si us agrada el cafè, no l'heu de deixar de prendre, tot i que patiu de la pressió arterial o dels problemes cardíacs més comuns (podeu venir a la consulta a comentar el vostre cas específic si teniu dubtes). El que sí que us recomano és que no el prengueu si esteu embarassades (augmenta el risc de part prematur) o si patiu d'insomni i que no sobrepassau les tres tasses diàries. Tampoc són tan fortes, però, les evidències científiques a favor del seu consum com per recomanar prendre'l al que no li agrada i, com sabeu, la ciència canvia constantment...

Pedro Aparicio
Metge de Fortià

POMES FARCIDES O DE "RELLENO"

INGREDIENTS

- 12 pomes "verda donzella"
- 1 botifarra dolça
- 1 pela de llimona
- 8 teules (galletes)
- 1 ou
- 100 grams de sucre
- 1 branqueta de canyella
- 1 cullerot d'oli d'oliva
- 50 grams de pinyons
- 2 quadrats de xocolata negra
- 1/2 copa d'anís

PREPARACIÓ

Primer de tot cal buidar les pomes, i que no quedin llavors. A continuació s'ha de fer una pasta amb la botifarra dolça, les teules, l'ou i la meitat dels pinyons, que servirà per farcir les pomes.

Es passa per farina el costat que s'ha farcit i s'enrosseix en una paella amb oli.

En una cassola es torra el sucre amb oli i quan ja és daurat s'hi tira aigua perquè no es cremi i amargui.

Tot seguit es posen les pomes, el farcit de les quals ha de quedar a la part superior. A la mateixa cassola s'hi afegeix la pela de llimona, la canyella i més aigua fins que quedin cobertes fins a la meitat i posar-les a coure a foc baix.

Al cap d'una hora s'hi tira l'anís, la xocolata ratllada i la resta dels pinyons.

El resultat és molt millor si es cou una estoneta durant tres dies. Si la salsa ha quedat aigualida, caldrà fer una picada amb més teules per tal de fer-la espessa.

Ajuda'ns a reciclar

SER SALL

972 158 742

Recollida d'oli vegetal usat

Transportista i gestor de residus

Fortià

Festa Major de Sant Cels

Del 21 al 25 de juliol de 2021

Dimecres 21 juliol

De les 17.00h a les 21.00h Donació de sang, al Centre Agrícola Social.

19.30h Entrega del Segell de Fortià al CE Fortià, al Camp Municipal d'Esports

Dijous 22 de juliol

20.30h Conferència "Les Cuques de Llum de Catalunya" i sortida nocturna,
al Centre Agrícola Social (Organitza: IAEDEN - APNAE)

Divendres 23 de juliol

23.00h **BANDA NEON**, a la plaça de l'Església.

A continuació espectacle pirotècnic amb els Senyors del Foc, a la plaça de l'Església.

Dissabte 24 de juliol

De 10.00h a 20.00h **ESCAPE ROOM - EL GRAN TRESOR DE FORTIÀ**

(Inscripcions a www.tinyurl.com/FortiaTresor)

10.00h Campionat d'escacs al Centre Agrícola Social

(Inscripcions: rennealonso@yahoo.es o 618223768 -Consultar el programa apart)

10.30h Visita guiada "L'empremta de Sant Pere de Roda a Fortià", sortida des de la plaça de l'Església.

19.30h Espectacle de màgia "**DESCONFINEM-NOS**", amb en SANYES, al Parc Bosc.

21.30h Teatre amb l'obra "**MAMAAAA!**" amb la Cia. TEIATROLICS, al Centre Agrícola Social.

Diumenge 25 de juliol

11.00h Espectacle infantil "**Cirkruskus**", de RUSKUS PATRUSKUS, al Parc Bosc.

11.00h XVII Trobada de Motos Vespa i clàssiques, al Parc Bosc.

12.00h Ofici solemne amb la cobla **Vila de la Jonquera**, tot seguit sardanes.

13.00h "Vermutada popular" a la plaça Catalunya

20:00 Havaneres amb "**LES ANXOVETES**", a la plaça de l'Església.

 Per la inscripció prèvia als actes indicats contacteu al 972534069 o a ajuntament@fortia.cat

Organitza:

Ajuntament
de Fortià

Col.laboren:

Diputació de Girona

AMICS de la VESPA
AMPA Teresa de Pallejà
ESPAI JOVE FORTIÀ
CE FORTIÀ
La Botiga de Fortià

L'Ajuntament es reserva la possibilitat de fer canvis que siguin imprescindibles pel bon funcionament dels actes i espectacles.

Dani 609 787 664
info@olimpic.cat
Restaurant Can Costa
Apd. 93 - 17600 Figueres (Girona)

